

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Laura Molander

**”On ne pojat sitten herkkiä nykyään! Mitään ei saa
naiset enää sanoa tai tehdä!”**

Keskustelua sukupuolesta Instagram-tilillä @voimaantunutmies

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Digitaalisen median pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Laura Molander		
Tutkielman nimi:	"On ne pojat sitten herkkiä nykyään! Mitään ei saa naiset enää sanoa tai tehdä!" : Keskustelua sukupuolesta Instagram-tilillä @voimaantunutmies		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Oppiaine:	Viestintätieteet		
Työn ohjaaja:	Tanja Sihvonen		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	81

TIIVISTELMÄ:

Sukupuoleen liittyvät valtarakenteet elävät yhä liian vahvoina, jotta voitaisiin puhua sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisesta Suomessa. Viime vuosina naisvihan elinvoimaisuus on näkynyt globaalisti niin kyselytutkimuksissa, lainsäädännön muutoksissa kuin konkreettisina väkivallan tekoina. Sosiaaliseen mediaan on luotu tiloja, joissa niiden ryhmien äänet, jotka eivät kuulu valtamediassa, pystyvät tuomaan omia ajatuksiaan julki ja löytämään vertaistukea. Sosiaalinen media on myös mullistanut vaikuttamismahdollisuudet, kun valtaapitäviä on omasta asemasta riippumatta mahdollista kritisoida näkyvästi. Sieltä alkunsa saanut kuohunta on johtanut jopa konkreettisiin muutoksiin yhteiskunnassa, kuten on todistettu muun muassa Me Too - , Black Lives Matter - ja Ni Una Menos -liikkeiden kohdalla.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on hahmottaa, miten sukupuolittuneita yhteiskunnallisia valtarakenteita kommentoidaan Instagramissa. Tutkimuksessa tarkastellaan Instagramin memeettisten julkaisujen ja niiden kommenttien perustella muodostuvaa käsitystä naisten toimijuudesta suhteessa sukupuolinormeihin ja -stereotypioihin. Tarkasteltu Instagram-tili @voimaantunutmies nostaa esiin sukupuolinormeja ja käyttää karnevalistista satiiria herättämään ihmisissä ajatuksia hegemonista valtaa kohtaan. Tämän lisäksi osassa julkaisuista hyödynnetään stereotyyppisiä narratiiveja naisista. Tutkimusaineistona on käyttäjätilin seitsemän kommentoiduinta julkaisua ja niiden kommenttiketjut, joissa analysoitavia kommentteja on yhteensä 286. Tutkimusmenetelmässä, jota tässä tutkimuksessa sovellan, on aineksia kriittisen diskurssianalyysistä ja temaattisen analyysistä. Lisäksi tutkimus nojautuu feministiseen viitekehykseen, jossa korostuu kielen, vallan ja sukupuolen kytkeytyminen toisiinsa.

Tutkimustulosten perusteella naisten toimijuus kuvautuu hyvin rajallisena keskustelussa. Tutkimus osoittaa, että naisten toimijuus koetaan patriarkaaliseen kulttuuriin pohjaavien asenteiden ja hierarkian vallitsevuuden myötä rajoitettuna. Kommentoijat, useimmiten naisoletetut, kokevat turhautuneisuutta liittyen rajoituksiin ja ennakkoluuloihin eläessään elämäänsä naisina tässä todellisuudessa. Muutosten mahdollisuuksien havaitsemiseksi ja tukemiseksi on tärkeää kuulla niitä, joita rajoitukset eniten koskettavat.

Instagram-tili @voimaantunutmies tarjoaa tärkeän paikan keskustelulle, joka usein jää ilman tilaa etenkin valtamediassa. Tilin kaltaiset keskustelutilat voivat toimia tärkeinä avaajina laajemmalle julkiselle keskustelulle ja edistää yhteiskunnallista muutosta. Kriittinen julkinen keskustelu sukupuolinormeista ja -stereotyyppiöistä on askel kohti sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisempaa yhteiskuntaa.

AVAINSANAT: sosiaalinen media, Instagram, meemi, satiiri, feminismi, sukupuoli

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Tavoite	8
1.2	Aineisto	11
1.3	Menetelmä	14
2	Sukupuolijärjestelmä ja valta	18
2.1	Sukupuolen määrittely	18
2.2	Sukupuoleen liittyvät normit ja stereotypiat	20
2.3	Toimijuus ja toiseus	24
3	Sosiaalinen media ja satiiri vallan kritisoinnin välineinä	27
3.1	Yhteiskuntakritiikin esittäminen huumorin keinoin	27
3.2	Memeettiset julkaisut	30
3.3	Instagram julkaisualustana	33
4	Sukupuolesta käytävä keskustelu Instagram-tilillä	37
4.1	Tutkimusaineiston julkaisut	38
4.2	Naisten vastuuttaminen	53
4.3	Naisten vähättely	57
4.4	Naiset nöyrinä ja kunnioittavina	60
4.5	Naiset luontaisten tarpeiden tyydyttäjinä	62
4.6	Analyysin yhteenveto: naisten toimijuus	65
5	Päätäntö	67
	Lähteet	70

Kuvat

Kuva 1. Julkaisu 1. sukupuolittuneesta autoilusta	39
Kuva 2. Julkaisu 1. sukupuolittuneesta autoilusta	39
Kuva 3. Julkaisu 2. liittyen seksuaaliseen ahdisteluun	42
Kuva 4. Julkaisu 3. sukupuolinormien kauneusstandardeista	44
Kuva 5. Julkaisu 4. liittyen äitiyteen	46
Kuva 6. Julkaisu 5. stereotypiasta naisista emotionaalisina	47
Kuva 7. Julkaisu 5. stereotypiasta naisista emotionaalisina	48
Kuva 8. Julkaisu 6. liittyen naisten salakuvaamiseen	50
Kuva 9. Julkaisu 7. syntyvyyden laskun yhteydestä ulkonäköön.	51
Kuva 10. Julkaisu 7. syntyvyyden laskun yhteydestä ulkonäköön	52

Taulukot

Taulukko 1. Julkaisut	38
Taulukko 2. Tunnistetut teemat ja koodit	54

1 Johdanto

Sukupuoleen liittyvät valtarakenteet elävät yhä liian vahvoina, jotta voitaisiin puhua sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisesta Suomessa. YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin mukaan sukupuolten välinen tasa-arvo tullaan saavuttamaan nykyisellä kehityksellä 300 vuoden päästä (United Nations, 2023). Pelkästään Suomessa, joka usein brändätään tasa-arvon mallimaana, on viime aikoina todettu seuraavaa: yhdeksän kymmenestä suomalaisesta naisesta on kokenut seksuaalista häirintää elämänsä aikana (UN Women Suomi, 2023) ja joka neljännen 18–35-vuotiaan miehen mielestä naiseen kohdistuva väkivalta voi olla ansaittua esimerkiksi ulkonäön, pukeutumisen tai käytöksen takia (Naisjärjestöt yhteistyössä, 2024). Aihe puhuttaa paljon myös muissa länsimaissa, kun muun muassa aborttilainsäädäntöä on tiukennettu, transihmisten oikeutta olla olemassa on heikennetty, maailman suosituin hakukone on poistanut vähemmistöryhmiin liittyviä merkkipäiviä kalenteristaan ja internetin manosfäärin nostavat päätään. YK:n pääsihteeri António Guterres toteaa, että todistamme naisvihan valtavirtaistumista tällä hetkellä (United Nations, 2025).

Viimeisten vuosien aikana laitaoikeiston nousua on todistettu myös Euroopassa. Ortnerin (2022) mukaan sen harjoittama politiikka on niin rakenteellisesti kuin ideologisesti läpileikkaavan patriarkaalista. Moni näistä puolueista jakaa samaa arvomaailmaa juuri toiseen kertaan Yhdysvaltojen presidentiksi valitun Donald Trumpin kanssa. Laitaoikeisto erottuu sitoutumisellaan perinteisiin sukupuolirooleihin ja harjoittaa naisvihamielistä retoriikkaa ja / tai feminisminvastaisia näkemyksiä (Gelashvili & Gagnon, 2024, s. 2). Siirtymä oikealle on nähtävissä monin paikoin maailmaa, ja se on Ortnerin mukaan tunnus-tettava äärimmäisen vaaralliseksi suuntaukseksi, joka tukee patriarkaalista ja autoritääristä valkoista ylivaltaa. Vaarallista sen nousu on erityisesti vähemmistöasemassa oleville, niille, jotka eivät ole valtapiramidin huipulla.

Erytisesti ne vähemmistöt, jotka eivät mahdu perinteisiin sukupuolirooleihin tai sovellu niihin liittyviin normeihin, ovat uhattuina. Toisaalta sukupuolinormit vaikuttavat myös ihan kaikkiin. Ne voidaan määritellä epävirallisiksi säännöiksi, jotka määrittävät

odotuksia tietyn sukupuolen edustajien käyttäytymisestä (Harper ja muut, 2020, s. 4). Sukupuolinormit ovat osa virallisia ja epävirallisia instituutioita, ja niitä tuotetaan sekä toisinnetaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa (Cislaghi & Heise, 2020, s. 415–416). Harper ja muut (2020, s. 5) esittävät tyypillisiksi sukupuolinormeihin liittyviksi asenteiksi ja käytökseksi muun muassa ajatuksen siitä, että miehen tulisi olla perheen elättäjä ja naisen tehtävänä on olla vaimo ja äiti. Muuta tällaista käytöstä heidän mukaansa ovat myös esimerkiksi naispoliitikon saamat vihaviestit, jotka loukkaavat hänen sukupuoltaan ja valta-asemaansa tai pojan kiusaaminen hänen tavoitellessa feminiiniseksi miellettyä roolia.

Vallitseva poliittinen ilmapiiri heijastuu myös mediaan. Vaikka Suomessa sananvapauden tilanne on muuhun maailmaan verrattuna suhteellisen hyvä, sananvapautta ja demokration toteutumisen heikentymisen esimerkkejä on ollut havaittavissa viime aikoina. Esimerkiksi Iltalehden toimittaja Ida Erämaa kirjoitti kesällä 2023 näkökulmajutun perussuomalaisten kansanedustajien kytköksistä äärioikeistoon ja pyrkimyksistä rajoittaa lehdistönvapautta. Hän joutui sen seurauksena maalituksen kohteeksi, jossa hänestä levitettiin väärää tietoa, häntä uhkailtiin ja kommentoitiin halventavasti sekä seksuaalisväytteisesti (Honkonen, 2025). Erämaa teki useita rikosilmoituksia, mutta syyttäjät päätti lopettaa esitutinnan vähäisyys- ja kustannusperusteella sekä kuvaili Erämaan artikkelia provosoivaksi, jonka tavoitteena oli saada näkyvyyttä (Niiranen, 2025).

Mediaa pidetään länsimaisessa demokratiassa vallan vahtikoirana, jonka tulisi pitää huolta kansalaisten yleisestä edusta. Oleellista lienee pohtia, miten se voi toteuttaa tehtävänsä onnistuneesti, jos yhden maan suurimpien kaupallisten uutismedioiden journalistiin kohdistuviin rikoksiin suhtaudutaan välinpitämättömästi ja jopa uhria syyllistävästi. Erämaan tapauksessa vaikutuksia tulisi myös arvioida siitä näkökulmasta, että maalituksen kohteeksi joutui nuori naistoimittaja, jota muun muassa uhkailtiin seksuaaliväkivallalla. Sekä valtaapitäviä kritisoivien toimittajien että etenkin nuorten naisten toimijuuden rajat ilman kohtuuttoman kärsimyksen seurausta näyttäytyvät kapeina. Näin on

erityisesti silloin, kun toimitaan vastoin sukupuolinormeja. Tämän vuoksi tarvitaan aktiivisia kansalaisia toimimaan vallan valvojina ja haastamaan hegemonisia ajatusmalleja.

Digitalisaation myötä perinteinen aktivismi on saanut rinnalleen uudenlaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia. Esimerkiksi Instagramiin on luotu tilaa sellaiselle keskustelulle, jolle uutismediassa ei ole annettu sijaa (Koponen ja muut, 2022, s. 78). Niiden ryhmien äänet, jotka eivät kuulu valtamediassa pystyvät tuomaan omia ajatuksiaan julki näissä tiloissa, mahdollisesti löytämään vertaistukea ja samankaltaisia ajatuksia jakavia yksilöitä. Toisaalta tässä yhteydessä voidaan pohtia myös valtamedian vastuuta tuoda esiin erilaisia näkökulmia. Patriarkaalisen kulttuurin ja ennen kaikkea naisvihan elinvoimaisuus (ks. United Nations, 2025) viime vuosina kuitenkin tekevät vallitsevan kulttuurin vastustamisesta monelle epämukavaa.

Tärkeiksi koettujen kehystyksien hylkääminen uutismediassa voi näyttäytyä osalle naisvihamielisenä etenkin, jos epätasa-arvoisuuden kokemukset ovat arkipäivää (Koponen ja muut, 2022, s. 78). Toisaalta jokaiselle uutismedian kuluttajalle sopivan näkökulman löytäminen lienee mahdotonta. Taustalla olevia valintoja – niin näkökulma-, sana- ja lausetasolla – tulisi kuitenkin pohtia. Esimerkiksi sillä, kenestä tehdään passiivinen ja kenestä aktiivinen uutisotsikossa on väliä. Otsikolla ”Nainen raiskattiin” ja ”Mies raiskasi naisen” on hyvin erilainen sävy, sillä ensimmäinen passivoittaa tekijän, ja raiskaus saadaan kuulostamaan asialta, joka vain tapahtui lähes kuin luonnonilmiönä.

Sosiaalisesta mediasta lähtöisin oleva kuuhunta voi johtaa konkreettisiin muutoksiin yhteiskunnassa. Esimerkiksi #MeToo-liike, joka toi esiin naisiin kohdistuvaa seksuaalista häirintää ja väkivaltaa erityisesti työpaikoilla, #BlackLivesMatter-liike, joka vastusti afroamerikkalaisten kokemaa poliisiväkivaltaa ja syrjintää sekä #NiUnaMenos-liike, joka herätti tietoisuutta naisten kokemasta väkivallasta, kaikki johtivat lainsäädännöllisiin muutoksiin parantaen heikommassa asemassa olevien oikeusturvaa ja mahdollisuuksia tulla kuulluiksi. Luomalla tiloja, joissa on matalampi kynnykset puhua epätasa-arvoon liittyvistä

tabuaiheista, mahdollisuus lisätä tietoisuutta ja tarjota vertaistukea voi parhaimmassa tapauksessa johtaa asenteellisiin ja lainsäädännöllisiin muutoksiin.

Tutkimalla sukupuoleen liittyviä keskusteluita voidaan saada arvokasta tietoa vallalla olevista syrjivistä normeista ja käytännöistä. Niiden tunnistaminen on ensimmäinen vaihe lähemmäs kohti ongelmien ratkaisua. Mekaaninen seuranta tai tasa-arvokiintiöt eivät riitä vaan muutoksen täytyy tapahtua asenteissa.

1.1 Tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on hahmottaa, miten sukupuolittuneita yhteiskunnallisia valtarakenteita kommentoidaan Instagramissa. Tutkimuksessa tarkastellaan Instagramin memeettisten julkaisujen ja niiden kommenttien perustella muodostuvaa käsitystä naisten toimijuudesta suhteessa sukupuolinnormeihin ja -stereotypioihin. Tarkasteltu Instagram-tili @voimaantunutmies nostaa esiin sukupuolinnormeja ja käyttää satiiria herättämään ihmisissä ajatuksia hegemonista valtaa kohtaan. Tämän lisäksi osassa julkaisuista hyödynnetään yleisiä stereotyyppisiä narratiiveja naisista, kuten ajatusta naisten ylitunteellisuudesta tai kotitöistä nalkuttamisesta heteroparisuhteissa. Tutkimus tarkastelee sukupuoleen liittyvää keskustelua erityisesti kommenttiketjujen kautta. Se on tehty viestintätieteellisistä lähtökohdista käsin, ja kytken aihetta laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin sukupuolten välisestä tasa-arvosta.

@voimaantunutmies-tilin sisällöt käsittelevät useista eri näkökulmista sukupuoleen liittyviä stereotypioita satiirisilla julkaisuilla, joissa on memeettisiä piirteitä. Internetkulttuurien ja erityisesti sosiaalisten verkostopalveluiden kontekstissa meemillä tarkoitetaan digitaalista objektia, joka hyödyntää tiettyä auditiivista, visuaalista tai tekstuaalista muotoa, ja joka omaksutaan, uudelleen koodataan ja joka lähetetään takaisin internetin infrastruktuuriin (Nooney & Portwood-Stacer, 2014). Memeettisyydellä viitataan tässä tutkimuksessa internetmeemeihin ja tarkemmin meemimäisiä piirteitä omaaviin kulttuurikappaleisiin. Näitä piirteitä ovat esimerkiksi intertekstuaalisuuden ja huumorin

hyödyntäminen visuaalisissa julkaisuissa, joilla pyritään osallistamaan ihmisiä julkaisun tekijän aloittamaan keskusteluun. Satiiri puolestaan voidaan määritellä koomisin keinoin esitettäväksi purevaksi ivaksi ja kritiikiksi yhteiskunnan epäkohtia tai ihmisten naurettavuutta ja paheita kohtaan (Kivistö & Riikonen, 2012, s. 13). Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millaisia sukupuolistereotyyppioihin ja -normeihin liittyviä teemoja julkaisuissa ja niiden kommenttiketjuissa esiintyy?
2. Millaisena naisten toimijuutta käsitellään satiirin keinoin?

Tutkimuskysymysten avulla haluan selvittää, millaisista asioista ja miten julkaisujen kommenttiketjuissa keskustellaan sekä millaista sosiaalista todellisuutta julkaisujen kommenteissa ylläpidetään, luodaan ja vahvistetaan. Tarkastelun kohteena on erityisesti perinteiset valtasuhteet ja sukupuolinormit sekä -stereotyypit. Tutkimus keskittyy tarkastelemaan koettua epätasa-arvoisuutta, sukupuolinormeja ja -stereotyyppioita naisten näkökulmasta, sillä tutkimusaineistona kommentoiduimmat julkaisut ja niiden kommenttiketjut ottavat kantaa juuri niihin. Käyttäjätalilla on kuitenkin myös julkaisuja miesten kokemasta epätasa-arvosta, stereotyyppioista ja sukupuolittuneista normeista.

Tässä tutkimuksessa viitataan nainen- ja mieskäsitteillä yleisimpiin sukupuoli-identiteetteihin, jotka vastaavat yhteiskunnassa laajimmin tunnustettuja käsityksiä sukupuolien kategorisoinnista. Toisin kuin suomen kielessä, englannin kielessä sukupuolelle on kaksi eri sanaa – gender ja sex, joilla tuodaan esiin ero sosiaalisen ja biologisen sukupuolen välillä. Tässä tutkimuksessa sukupuoli ymmärretään gender-käsitteen kautta, jolloin sukupuoleen sisältyy myös sen sosiaaliset ja kulttuurilliset piirteet pelkkien biologisten sijaan. Tutkimuksessa tuodaan esiin vain binääristä sukupuolijaottelua, sillä @voimaantunutmies-käyttäjätalilla keskitytään sukupuolinormeihin binäärisesti. Sukupuoli-identiteetti voi kuitenkin kuulua binääriseen tai ei-binääriseen kategoriaan (Seta, 2024). Setan mukaan binäärisen kaksinapaisen nainen-mies-jaon ulkopuolelle jäävät esimerkiksi muunsukupuoliset ja intersukupuoliset.

Vaikka tutkimus rajautuu binääriseen jaotteluun, se ei väheksy tai pyri rajoittamaan muiden sukupuolien merkitystä tai ylipäättään niiden olemassaoloa. Tutkimuksen rajaus ei siis poista sukupuolen moninaisuutta, ja aidon tasa-arvon ja diversiteetin saavuttamiseen tarvitaan tutkimusta myös muilla osa-alueilla ja eri vähemmistöt huomioon ottaen. Sukupuolen käsittely binäärisesti on ongelmallista, mutta se on tutkimuksellinen valinta, jonka määrittelee binäärisesti sukupuolta käsittelevä tutkimusaineisto.

Sukupuoleen ja sosiaaliseen mediaan kytkettyä tutkimusta on tehty yhä enenevässä määrin sen myötä, kun sukupuoleen liittyvistä säännöistä ja merkityksistä on alettu neuvottelemassa sosiaalisessa mediassa muiden tilojen lisäksi. Aiempaa sukupuoleen ja meemeihin liittyvää tutkimusta ovat tehneet muun muassa Drakett ja muut (2018), jotka tutkivat suosittuja meemejä sosiaalisen konstruktionismin ja feminismin näkökulmista. Gbadegesin (2020) tutkimus puolestaan keskittyi sukupuolen ja identiteetin ilmenemisen muotoihin meemeissä käyttämällä muun muassa sosiaalisen sukupuolen teorioita. Rentschelerin ja Thriftin (2015) tutkimus syventyi tietyn meemiformaatin tarkasteluun feministisen yhteisöllisyyden linssin läpi. Tutkimuksista löytyy yhtymäkohtia tämän tutkimuksen kanssa niin tutkimusten painopisteiden kuin niissä käytettyjen viitekehysten myötä. Suomenkielistä meemisisältöihin pohjaavaa, sukupuoleen keskittyvää ja satiiriin kytkettyä tutkimusta on niukasti. Tässä tutkimuksessa tarkastellusta @voimaan-tunutmies-käyttäjätulistä on tehty yksi aiempi tutkimus historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksella. Lehtisen (2023) pro gradu -tutkielmassa selvitettiin meemeistä havaittavia sukupuolistereotyyppioita ja meemien kytkeytymistä aikaansa, ja siinä käytetty tutkimusaineisto ajoittuu maaliskokuun välille vuoteen 2022.

Kun tutkimuksessa käytetään tutkimusaineistona sosiaalisesta mediasta kerättävää materiaalia, eettisyyttä täytyy pohtia erityisesti mahdollisten haittojen syntymisen näkökulmasta – aiheuttaako tutkimus haittaa tutkittaville, heidän yhteisölleen tai verkkopalvelulle ja miten näitä haittoja voisi minimoida (Laaksonen, n.d.) Tutkimusaineiston arkaluontoisuuden arvioimiseen voidaan käyttää Sveningssonin, Lövheimin ja Bergquistin

(2003) eettistä nelikenttää (Östman & Turtiainen, 2016). Julkisen Instagram-tilin julkaisut ja niiden kommentit sijoittuvat nelikentässä ei-arkaluontoisen tutkimusmateriaalin kohtaan, sillä materiaali on kaikkien saatavissa ja jaettavissa eikä se sisällä arkaluontoista sisältöä kohdistuen esimerkiksi tiettyihin henkilöihin. Sen sijaan julkaisujen aihe – satiiri sukupuolistereotyyppioista – saattaa olla kiistanalainen ja herättää vahvoja erimielisyyksiä. Muun muassa tämän vuoksi olen kysynyt tilin ylläpitäjältä luvan tutkimuksen tekemiseen, ja anonymisoin esimerkkeinä käytetyt kommentit.

Instagram-tili @voimaantunutmies on julkinen kaikille saatavissa oleva tili, ja se koostuu julkaisuista, jotka on tehty jakamisystävällisiksi. Julkaisut eivät henkilöidy tiettyihin ihmisiin eivät sisällä esimerkiksi yksityishenkilöihin liittyviä arkaluontoisia tietoja. Tutkimukseeni ei liity muutenkaan henkilötietojen käsittelemistä valittujen näkökulmien ja tilin ylläpitäjän anonyymiuden vuoksi. Östman ja Turtiainen (2016, s. 66) toteavat, että verkotutkimuksessa on tärkeää tunnistaa ja huomioida internetsidonnaiset kontekstit sekä tutkijan oma tausta tieteenalalla. He jatkavat, että samankin tutkimusaiheen kohdalla tutkimus on monesti monitieteistä, ja käsitys tutkimusetiikasta voi vaihdella merkittävästi jopa saman tutkimusyhteisön sisällä. Tutkijana tiedostan oman asemani tutkimukseen nähden. Tapaani muodostaa ja tulkita tutkimuksessa käytettyä teoriaa, analyysia ja johtopäätöksiä vaikuttaa oma taustani. Vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa sukupuoli, sukupolvi, etnisyys, yhteiskuntaluokka ja uskonto. Tutkimusta tehdessä on keskeistä pyrkiä tiedostamaan omat asenteet ja uskomukset sekä pyrkiä välttämään niiden liiallista vaikutusta tutkimukseen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

1.2 Aineisto

Tutkimuksen aineistona on @voimaantunutmies-Instagram-tilin seitsemän eniten kommentoitua julkaisua ajalta 1.11.2023-1.11.2024 ja niiden kommenttiketjut. Vuoden mittainen julkaisuaika on asetettu, jotta aineiston määrä pysyy hallittavana. Kyseisenä ajankohtana tili on myös julkaissut aktiivisesti sisältöä. Tutkimuksessa julkaisuja tarkastellaan niiden kontekstin näkökulmasta, ja analyysi keskittyy ennen kaikkea julkaisujen

kokonaisuun kommenttiketjuihin ja niissä heränneen keskustelun tarkasteluun. Analyysiosiossa julkaisut liitetään tulkittuun kontekstiinsa, jotta myös kommenttien konteksti tulee esille. Keskusteluista tunnistamani laajempia teemoja koodeineen havainnollistan esimerkkikommenteilla.

Instagram-tili @voimaantunutmies tekee satiiria sukupuolinormeista ja -stereotyyppiöistä. Sen tuottamat sisällöt kommentteineen toimivat tärkeinä kanavina haastamaan vallitsevia hegemonisia valtarakennelmia, jotka suosivat vain pientä joukkoa väestöstä. Tilillä on hieman yli 55 000 seuraajaa tarkasteluhetkellä 19.11.2024, mikä on suomenkielisen huumoritilin kontekstissa tarkasteltuna suuri määrä. Tilillä on 20.11.2024 mennessä 691 julkaisua, ja profiilin esittelytekstissä julkaisujen kommenttien kerrotaan kuuluvan osaksi satiiria. @voimaantunutmies-käyttäjätilillä ei ole muita sosiaalisen median kanavia kuin Instagram.

Käyttäjätilin julkaisuissa on memeettisiä piirteitä, mutta niitä ei itsessään voida luokitella meemeiksi. Yksi keskeisimmistä piirteistä meemeissä liittyy niiden leviävyyteen. Meemin luonteeseen kuuluu keskeisellä tavalla se, miten se jatkaa elämäänsä muokkautumalla ja leviämällä. Toistuvat ja vastavuoroiset prosessit eli jakaminen, tägääminen sekä uudelleenbloggaus ja -twiittaus ovat meemikulttuurin keskiössä meemin alkuperän sijaan, sillä se jää usein tuntemattomaksi käyttäjille (Nooney & Portwood-Stacer, 2014). @voimaantunutmies-käyttäjätilin julkaisuissa on memeettisiä piirteitä niiden tavoissa hyödyntää intertekstuaalisuutta ja huumoria, mutta julkaisuja ei uudelleenmuokata eli niiden selvittävässä oleva elinkaari alkaa ja loppuu @voimaantunutmies-käyttäjätiliin ja sen kommenttiosioihin. Julkaisut kuitenkin kutsuvat sisältöä kuluttavia kommentoimaan ja ottamaan kantaa kommenttiosioissa, mutta ne eivät itsessään jatka elämäänsä meemitutkimuksessa perinteiseen tapaan ymmärrettynä.

Käyttäjätilin julkaisut koostuvat kuvapankkimaisesta kuvasisällöstä, joka sisältää tekstiä ja näiden julkaisujen kuvateksteistä, joista puhutaan tässä tutkimuksessa julkaisuteksteinä. Osa julkaisuista ottaa kantaa valtamedian sillä hetkellä nostamiin aiheisiin.

Tällaisia aiheita ovat muun muassa olleet presidentinvaalit, politiikkaan liittyvät kohut, ajankohtaiset tapahtumat, kuten olympialaiset sekä muut uutiskynnyksen ylittäneet aiheet, kuten syntyvyyden lasku Suomessa ja naisten salakuvaus julkisilla paikoilla. Tilillä on huomattavissa yhteneväisyyksiä englanninkielisen Instagram-tilin @themanwhohasitall kanssa. Sen toiminta on kuitenkin laajempaa kuin @voimaantunutmies-käyttäjätilin, sillä kyseinen käyttäjä tekee aktiivisesti sisältöä myös Facebookiin, X:ään ja Threadsiin. @themanwhohasitall julkaisee memeettisiä kuvasisältöjä, mutta hän ei varsinaisesti vaijuta kommentoivan ajankohtaiseen julkiseen keskusteluun nousseita aiheita tai tapahtumia.

Tutkimusaineisto on kerätty Instagram-tililtä tarkastelemalla ajanjaksolla julkaistuja memeettisiä julkaisuja ja poimimalla niistä seitsemän kommentoiduinta julkaisua. Yhteensä aikavälillä on julkaistu 86 julkaisua, joiden kommenttiosioissa oli vaihtelevasti kommentointia yhdestä kommentista yli sataan kommenttiin. Osassa julkaisuista tietyt kommentit keräsivät alleen lyhyen oman keskustelunsa, mutta pääasiassa kommentteissa oli kyse suoraan kuvajulkaisun kommentoinnista ja siitä inspiroituneena satiirin jatkamisena. Kommentoiduimpien julkaisujen valinta tutkimuksessa perustuu siihen, että ne ovat herättäneet keskustelua ja tunteita julkaisujen nähneissä. Kommenttien määrä kertoo siitä, että julkaisujen aiheet ja valitut näkökulmat ovat olleet erityisen merkityksellisiä tai kiistanalaisia yleisön kesken. Tämä muodostaa ideaalin otannan tutkimuksen näkökulmaa ajatellen.

Tutkimusaineiston rajauksessa on käytetty kriteerinä aineiston saturaatiota eli kylläänymistä. Saturaatiolla tarkoitetaan tutkittavien yksiköiden tutkimustulosten toistumista (Kananen, 2019, s. 33). Kanasen (2014, s. 95) mukaan tällaista kriteeriä käyttävässä tutkimuksessa tutkimusaineistoa on riittävästi silloin, kun uudet havaintoyksiköt eivät muokkaa tulkintaa enää.

Tutkimusaineiston seitsemässä julkaisuissa oli kommentteja yhteensä yli 350. Tästä määrästä olen erikseen rajannut pois pelkkiä emojiä sisältävät kommentit, sillä ne eivät tuo

tämän tutkimuksen valituista näkökulmista tehtyyn analyysiin lisäarvoa. Tyypillinen pelkiä emojeita sisältävä kommentti on ollut yksi suoraan julkaisun alle laitettu naurunaa-maemoji. Tämän lisäksi Instagram on suodattanut osan julkaisujen kommentteista pois. Esimerkiksi salakuvaamista käsittelevän julkaisun 6. kohdalla Instagramin mobiilisovellus kertoo kommenttimääräksi 105 tarkasteluajankohtana 20.11.2024, mutta tarkasteltavia kommentteja on manuaalisesti laskettuna vain 62. Osa kommentteista on siis Instagramin tai käyttäjätilin hallinnoijan toimesta suodatettu pois, eivätkä ne ole käyttäjätilin sisältöjä ulkopuolisena tarkasteltavalle nähtävissä. Syy suodattamiselle voi olla esimerkiksi se, että kommenttien on arvioitu sisältävän kiusaamista, rasismia tai häirintää. Muissa julkaisuissa ero kaikkien kommenttien ja suodatettujen kommenttien välillä ei ollut näin suuri, vaan useimmiten yhden tai kahden kommentin verran. Loppujen lopuksi tarkasteltavia kommentteja kaikista seitsemästä julkaisusta oli yhteensä 286.

1.3 Menetelmä

Tutkimus on toteutettu laadullisin menetelmin. Laadullisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on saada ymmärrys ilmiöstä eli tutkimuskohdetta ei tunneta entuudestaan (Kananen, 2014, s. 28). Analyysimenetelmässä, jota tässä sovellan, on aineksia kriittisestä diskurssianalyysistä ja temaattisesta analyysistä. Tuotan niiden keinoin kokonaisvaltaisen käsityksen kommentoiduimpien julkaisujen sukupuolikeskustelusta ja sieltä esiin nousevista teemoista.

Temaattinen analyysi on tutkimusmenetelmä, jonka avulla voidaan tunnistaa ja analysoida toistuvia kuvioita ja merkityksiä (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Sen perimmäinen tarkoitus on teemojen tunnistaminen, joka edellyttää systemaattista koodausta (Braun & Clarke, 2022, s. 4). Braun ja Clarke (2006, s. 78) esittävät, että temaattinen analyysi tulisi ymmärtää laadullisen analyysin perustavanlaatuisena metodina. Sitä voidaan käyttää monenlaisissa kvalitatiivisen tutkimuksen lähestymistavoissa, sillä se on luonteeltaan joustava (Clarke ja muut, 2015, s. 225) eikä se ole sidottu mihinkään tiettyyn teoriaan (Braun & Clarke, 2006, s. 81). Temaattinen analyysi tarjoaa työkaluja aineiston

käsittelyyn niin järjestelyyn, tutkimisen kuin tulkinnankin kautta, mutta onnistunut käyttö vaatii ajattelua ja valintoja tutkimuksen näkökulmista (Braun & Clarke, 2022, s. 4).

Jokinen, Juhila ja Suoninen (2016, s. 232–233) määrittelevät diskurssintutkimuksen menetelmäksi, jossa tutkitaan kielenkäyttöä ja muuta merkitysvälitteistä toimintaa – kuten puhetta – analysoimalla sosiaalisen todellisuuden tuottamista erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä. Diskurssintutkimuksessa siis keskitytään ihmisten välisen vuorovaikutuksen erilaisiin merkityksiin ja asioiden välisiin suhteisiin (Hakala, 2024, s. 62, 67). Siinä kielenkäyttö kytkeytyy aina kontekstiin ja on sidoksissa kielenkäyttäjien sosiaalisiin käytänteisiin, tilanteeseen ja rakenteisiin (Pietikäinen & Mäntynen, 2019). Kun käytämme kieltä, merkityksellistämme eli konstruoimme ne kohteet, joista kirjoitamme tai puhumme (Jokinen, Juhila & Suoninen, 2016, s. 26). Tutkijat (2016, s. 27–28) toteavat, että kielen jäsentäminen voidaan nähdä sosiaalisesti jaettuina merkityssysteemeinä, jotka muodostuvat suhteessa toisiinsa.

Kriittinen diskurssianalyysi on diskurssianalyttisen tutkimuksen suuntaus, jossa tutkimuksen painopiste on yhteiskunnallisen vallan väärinkäytön, epätasa-arvon ja valta-asemien toteutumisessa, toistumisessa ja niiden vastustamisessa tekstissä ja puheessa sosiaalisessa sekä poliittisessä kontekstissa (van Dijk, 2001, s. 352). Van Dijk jatkaa, että kriittisen diskurssianalyysin pohjana on halu ymmärtää, paljastaa ja vastustaa sosiaalista eriarvoisuutta. Kriittisen diskurssianalyysin avulla voidaan tarkastella kommenttien kielellisiä valintoja todellisuuden rakentajina ja sosiaalisina merkityssysteemeinä sekä kiinnittää huomiota niissä esiintyviin sukupuolittuneisiin valtasuhteisiin. Sen keskiössä on ymmärtää diskurssien yhteys kulttuurisiin arvoihin, valtaan, instituutioihin, uskomuksiin ja sosiaalisiin suhteisiin (Fairclough, 2013, s. 178). Koska tässä tutkimuksessa on feministinen viitekehys, valtaan liittyvät teemat nousevat keskeiseen rooliin. Kriittisen diskurssianalyysin avulla voidaan tarkastella diskurssien vaikutuksia hegemonioiden tuottamiseen ja kyseenalaistamiseen sekä yhteiskunnalliseen muutokseen (Fairclough, 2013, s. 192).

Diskurssit tarjoavat toiminnalle ulkoisia syitä – kun toiminnan konteksteja kuvataan, tulkitaan ja kyseenalaistetaan, tukeudutaan tiettyyn diskurssiin, joka tarjoaa ulkoisen syy valitulle toimintalinjalle muiden vaihtoehtojen sijaan (Fairclough & Fairclough, 2012, s. 241). Tiettyyn diskurssiin tukeutumista voidaan siis käyttää oikeuttamaan valittuja toimia. Tämän tutkimuksen kontekstissa esimerkiksi naisten ajattelu viettelevinä olentoina, jotka haluavat ja tarkoituksella houkuttelevat tietynkaltaisella pukeutumisellaan muita kommentoimaan seksuaalissävyyteisesti heidän ulkonäköään voidaan yrittää oikeuttaa seksuaalista ahdistelua. Vaihtoehtoinen diskurssi voisi olla esimerkiksi naisten ajattelu sellaisina, jotka tietyllä pukeutumisella haluavat tuntee voimaantumisen tunnetta ja omistusvaltaa omaan kehoonsa. Seksuaalista ahdistelua toteuttava valinnee tiedostamattomasti tai tiedostaen ensimmäiseksi mainitun oikeuttamaan ahdisteluaan.

Diskurssianalyysin perustana on sosiaalinen konstruktionismi (Suoninen, n.d.). Se pohjaa ajatukseen siitä, että todellisuus rakentuu ihmisten välisissä sosiaalisissa prosesseissa merkitysten avulla, joten todellisuutta koskevan tiedon luonne jäsentyy sosiaalisten merkitysten kautta (Löytönen, n.d.). Sosiaalinen konstruktionismi kehottaa suhtautumaan kriittisesti olettamukseen siitä, että havaintomme maailmasta antavat kuvauksen sen luonteesta ongelmitta (Burr, 2006, s. 2). Burr toteaa, että sosiaalinen konstruktionismi haastaa käsityksen perinteisen tiedon objektiivisuudesta ja ennakkoluulottomuudesta sekä kyseenalaistaa ihmisten luomat kategoriat ja syyt niiden taustalla. Hän käyttää tästä esimerkkinä ihmisten luomaa painoarvoa sukupuolelle erityisesti binäärisessä sukupuolijärjestelmässä.

Sosiaalinen konstruktionismi kyseenalaistaa siis muun muassa ihmisten antamaa painoarvoa lisääntymiselimille ja ihmisten kategorisointiin sen perusteella (Burr, 2006, s. 2). Sukupuolen ajattelu tällaisena kielellisenä kategoriana ja luokitteluna voidaan kutsua nominalistiseksi lähestymistavaksi (Tripodi, 2014, s. 11). Erityisen tärkeä ulottuvuus sosiaalisessa konstruktionismissa on vallan analysointi osana ihmisten välisiä suhteita (Saastamoinen, 2001, s. 283). Osana tutkimuksen teoreettista pohjaa sosiaalinen

konstruktionismi tuo kriittisempää näkökulmaa todellisuuden muotoutumiseen, ja se nostaa esiin näkymättömän vallan ilmenemismuotoja sekä paljastaa sosiaalisen prosessin sosiaalisten konstruktioiden taustalla. Todellisuuden rakentumisen esilletuominen antaa mahdollisuuden muutokselle ja vaihtoehtojen osoittamiselle.

Ensin taulukoin 20.11.2024 Excel-taulukotyökaluun tarkastellulta ajalta 1.11.2023-1.11.2024 käyttäjätilin tekemät julkaisut ja niiden yksittäiset kommenttimäärät. Suosion arvioiminen esimerkiksi tykkäysten perusteella ei ollut mahdollista, sillä käyttäjätili on piilottanut osassa julkaisuistaan tykkäysmäärät. Kommenttien määrän tarkastelu on myös perustellumpaa, sillä tutkimuksessa tarkastellaan kommentteissa käytävää keskustelua, ja materiaalia on eniten analysoitavaksi kommenttien määrällisesti suosituimissa keskusteluketjuissa. Tutkimusaineiston keräämistä ja analysointia on vuoroteltu, jotta aineiston rajauksen kriteerinä käytetty saturaatio on voitu havaita todenmukaisesti.

Koodauksessa samoja elementtejä tai tekijöitä omaavat ja samaa tarkoittavat asiat yhdistetään samalla koodilla, jolloin aineisto saadaan käsiteltävämpään muotoon (Kananen, 2014, s. 104). Tässä tutkimuksessa koodaus on tehty aineistolähtöisesti. Koodauksen jälkeen olen havainnoinut aineistosta samankaltaisuuksia, eroavaisuuksia, säännönmukaisuuksia ja laajemmin toistuvia teemoja, jotka olen luokitellut yhteen. Luokittelun yhteydessä on otettu huomioon tutkimuskysymykset. Analyysivaiheessa olen myös hyödyntänyt teemakarttoja, jotka Clarken ja muiden (2015, s. 237) mukaan ovat hyödyllisiä teemojen kehittämiseen ja niiden välisten suhteisen tutkimiseen. Lopulta tutkimusaineistolle muodostui neljä eri teemaa, joita havainnollistan analyysiosiossa esimerkkikommenteilla.

2 Sukupuolijärjestelmä ja valta

Sukupuoli konstruktiona vaikuttaa lähes kaikkiin yhteiskunnan osa-alueisiin. Binäärinen sukupuolijärjestelmä määrittää tapoja olla ja elää. Siitä ei pääse eroon, vaikka luokittelsikin itsensä esimerkiksi muunsukupuolisena tai sukupuolettomana, sillä yleisimmin tunnistettuihin sukupuoliin liitetyt piirteet asettavat raamit muun muassa sille, mikä on tavoiteltavaa, mitä arvostetaan ja mikä on hyväksyttävää kellekin. Samanaikaisesti sukupuoella on myös hyvin konkreettisia vaikutuksia esimerkiksi politiikassa, kulttuurissa, terveydessä, työelämässä, ihmissuhteissa, uskonnoissa ja kielissä, ja se liittyy keskeisellä tavalla valtaan. Tässä luvussa määrittelen yhteiskunnallisen ja viestinnällisen kontekstin kautta tarkasteltuna sukupuoleen liittyviä keskeisiä käsitteitä sekä avaan sukupuolen ja vallan keskinäistä suhdetta.

2.1 Sukupuolen määrittely

Sukupuoesta puhuttaessa voidaan tarkoittaa muun muassa omaa henkilökohtaista kokemusta sukupuoesta, juridista sukupuolta tai sosiaalista sukupuolta. Suositeltavin tapaymmärtää sukupuoli yksilötasolla on itse määritely sukupuoli, jolla tarkoitetaan kokemusta ja määritelmää omasta sukupuoesta eli sitä, että ihminen voi olla nainen, mies, sukupuoleton tai jotakin muuta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2024).

Sukupuoelen suhtaudutaan eri tavoilla eri kulttuureissa, ja sen määrittelyyn käytetään erilaisia kriteereitä. Se voidaan eri määritelmien mukaan käsittää muun muassa olemuksena, tapana, tyylinä, roolina tai tekemisenä (Ojala ja muut, 2009, s. 17). Villanueva Gardner (2006, s. 98–99) määrittelee sukupuolen sosiaalisesti rakentuneeksi käyttäytymis- ja psykologisten piirteiden kokonaisuudeksi, jotka liitetään maskuliinisuuteen ja feminiinisuuteen. Lempiäisen (2001, s. 38) mukaan sukupuolen käsitteen on pysyttävä feministisen tutkimuksen keskiössä niin kauan, kun kulttuurissa määritellään naiseuksia ja mieheyksiä, ja niiden määrittelyillä on yhteiskunnallisissa käytännöissä valtaa.

Naisen, naisellisuuden ja naiseuden sekä miehen, miehyyden ja miehuuden nimeäminen ja määrittely ovat valtakysymyksiä (Lempiäinen, 2001, s. 37). Näihin kysymyksiin ei ole yksiselitteisiä vastauksia vaan niiden tietynlaisella käsittämällä on keskeinen yhteys kulttuuriin. Nimeämisen ja määrittelyn taustalla on monimutkainen verkosto täynnä yhteiskunnallisia, kansallisia, etnisiä, kulttuurillisia, seksuaalisia ja sukupolvien välisiä eroja (Rantonen, 2001, s. 45). Nimeämisen ja määrittelyn tavat vaikuttavat sukupuolelle asettuihin odotuksiin, sääntöihin ja yleisesti jaettuihin asenteisiin.

Sukupuolta tuotetaan ja esitetään tietoisesti sekä tiedostamatta, julkisesti ja yksityisesti. Judith Butlerin, yhden merkittävimmistä feministisen filosofian ja nykyaikaisen sukupuolentutkimuksen uranuurtajista, keskeisimpiä teorioita on sukupuolen ja seksuaalisuuden käsittäminen performatiivisina. Butler (2006, s. 234–235) kuvaa niitä tekemisenä ja toistamisena, performatiivisena suoritukseksi. Toistossa jo sosiaalisesti vakiinnutettuja merkityksiä esitetään, ja se arkisena rituaalisena toimintana pyrkii oikeuttamaan näitä merkityksiä (Butler, 2006, s. 235). Hän (2006, s. 236) kuvaa, kuinka sukupuolen todellisuutta luodaan ja ylläpidetään jatkuvasti sosiaalisilla esityksillä strategisesti muodostaen feminiinisuuden ja maskuliinisuuden käsitteet. Tähän strategiaan hän lukee myös pakkoheteroseksuaalisuuden ja maskulinistisen ylivallan rajoittavat kehykset.

Feministinen teoreetikko ja filosofi Simone de Beauvoir on yksi feministisen teorian ja sukupuolentutkimuksen klassikonimistä. Feministiraamatuksikin tituleeratussa teoksessa *Toinen sukupuoli* (julk. 1949) hän pohtii naisen määritelmää ja syitä määritelmän taustalla. Teokseen sisältyy ajatus siitä, että sukupuolen määrittelemisen pelkän biologian ja lisääntymiselimien kautta on liian yksioikoista ja rajoittunutta eikä riitä määrittelemään käsitettä riittävän täsmällisesti. Teoksen pääväite on, että binäärinen sukupuoli-järjestelmä on vääristynyt eikä sillä ole todellisuus pohjaa (de Beauvoir, 2009, s. 12).

De Beauvoir (2009, s. 55) selittää, että syrjintä näyttää miesten näkökulmasta tarkasteltuna merkityksettömältä, mutta ”sen moraaliset ja älylliset vaikutukset ovat juurtuneet

naisiin niin syvästi, että ne näyttävät nousevan naisen luonnosta”. Esimerkkinä tästä voidaan ajatella stereotypiaa naisista tunteellisena ja epäloogisina. Toki de Beauvoirin ajatuksessa tulisi ottaa huomioon se, että vähemmistöihin kuuluvat miehet ymmärtänevät naisten kokemaa syrjintää ainakin paremmin kuin miehet, jotka eivät kuulu mihinkään vähemmistöryhmään. Toisaalta tiettyyn vähemmistöön kuulumaton tuskin voi täysin koskaan syvällisesti ymmärtää juuri siihen vähemmistöön kuuluvaa syrjintää kokematta sitä itse. Juuri tämän vuoksi vähemmistöjen kuunteleminen on tärkeää, ja heille on annettava ääni. Seuraavassa alaluvussa syvennyn sukupuolinormeihin ja -stereotyyppioihin, ja tarkastelen niitä yhteiskunnallisten valtarakenteiden kontekstissa.

2.2 Sukupuoleen liittyvät normit ja stereotyyppiat

Patriarkaalinen kulttuuri vaikuttaa merkittävästi sukupuoleen liittyvien normien ja stereotyyppien taustalla. Feministisessä kontekstissa patriarkaatti tarkoittaa valtajärjestelmää, jossa miehet ovat hallitsevassa asemassa (Villanueva Gardner, 2006, s. 164-165). Se on siis miesten valtaan perustuva sosiaalinen muodostelma, jolla on tietty rakenne (Ortner, 2022), ja joka perustuu naisia sortavaan taloudelliseen, poliittiseen, materiaaliseen, ideologiseen, sosiaaliseen ja psykologiseen valtaan (Villanueva Gardner, 2006, s. 164). Ortner (2022) toteaa, että patriarkaatti risteytyy kompleksisesti muiden vallan muotojen kanssa, eikä sitä voi koskaan täysin irrottaa luokasta, etnisyydestä tai muista hallinnan ja hyväksikäytön järjestelmistä. Täytyy siis huomioida, että kaikilla miehillä ei ole patriarkaalisessa kulttuurissa samanlaista valtaa keskenään vaan esimerkiksi etnisyyss tai seksuaalinen suuntautuminen vaikuttavat vallan laajuuteen ja sen muotoihin. Patriarkaaliseen sortoon kuuluu muun muassa ableismi, rasismi, kolonialismi, luokkasyrjintä, seksismi sekä syrjintä seksuaalisen suuntautumisen, koon ja iän perusteella, jotka kaikki sorron eri muotoina kytkeytyvät ja kietoutuvat toisiinsa (Scott, 2022, s. 41). Scott argumentoi, että näitä sorron muotoja tukevat erilaiset sukupuolinormit ja -stereotyyppiat, jotka johtuvat feminiinisyyden patriarkaalisesta määrittelystä ja hegemonisesta maskuliinisuudesta.

Feministinen filosofi Kate Manne (2018, s. 20) ehdottaa, että seksismi tulisi käsittää patriarkaalisesta ideologiasta haaraksi. Seksismi voidaan määritellä asenteiksi tai toimiksi, joissa ihmisiä syrjitään pelkästään heidän sukupuolensa vuoksi (Euroopan tasa-arvo instituutti, 2016). Se myös kietoutuu yhteen sukupuolistereotyyppien kanssa, joista syrjivät asenteet tai toimet usein kumpuavat (Euroopan tasa-arvo instituutti, 2016). Mannen mukaan seksismi pyrkii oikeuttamaan ja rationalisoimaan patriarkaalisesta yhteiskuntajärjestyksen, jossa naisviha valvoo ja toimeenpanee kulttuuria ohjaavat odotukset ja normit. Seksististen asenteiden purkaminen edellyttää niiden rakenteellisen ja kulttuurisen perustan tunnistamista sekä kriittistä ja julkisesti tilaa ottavaa keskustelua. Sukupuoleen liittyvien valtarakenteiden muuttamiseksi tarvitaan siis niin henkilökohtaisia kuin yhteisöllisiä strategioita (Rantonen, 2001, s. 60). Patriarkaatti näkyy säännönmukaisesti useilla sosiaalisen elämän osa-alueilla – aina perheestä ja suvusta suurempiin instituutioihin kuten poliisiin, uskontoon ja urheiluun (Ortner, 2022). Scott (2024, s. 1371) toteaa, että patriarkaatin sääntöjen mukaan toiminen ja 'hyvin' käyttäytyminen eivät estä huonoa kohtelua, hyväksikäyttöä tai väkivaltaa, vaan lopputuloksena on joka tapauksessa aina yksilöiden tappio.

Normit voidaan käsittää yksilön käyttäytymistä sääteleviksi sosiaalisiksi säännöiksi, jotka ovat osa kulttuuria arvoineen, ja joiden noudattaminen pohjautuu sanktioihin (Sarpila ja muut, 2020, s. 2). Normeja vastaan toimiminen asettaa vallitsevat käytännöt haavoittuvaisiksi ja uhkaa hegemonista valtaa. Sukupuolinormit voidaan puolestaan määritellä yhteiskunnallisiksi sosiaalisiksi normeiksi, jotka määrittävät sitä, mikä naisille ja miehille koetaan hyväksyttävänä ja asianmukaisena (Cislaghi & Heise, 2020, s. 415–416). Cislaghi ja Heise jatkavat, että sukupuolinormit vaikuttavat usein epätasa-arvoisesti mahdollisuuksiin ja vapauteen ja siten määrittelevät yksilöiden ääntä, valtaa ja käsitystä itsestä.

Flemingin ja muiden (2013, s. 9) mukaan sukupuolinormit vaikuttavat käyttäytymiseen, mutta toisaalta myös käyttäytyminen vaikuttaa sukupuolinormeihin. Tutkijat toteavat, että etenkin lapset ja nuoret tarkkailevat vanhempiaan, ja sukupuolinormeja toistetaan

käyttäytymisen sosiaalisen havainnoinnin perusteella. Lapset ja nuoret ovat myös alttiimpia vaikutteille, sillä heidän kriittinen ajattelukykynsä ei ole vielä täysin kehittynyt. Sukupuolten väliset erot muovautuvat elämänkaaren aikana, minkä perimmäisenä syynä on tapa kasvattaa tyttöjä ja poikia pohjautuen uskomuksille sukupuolten välisten biologisten erojen merkityksistä ominaispiirteisiin ja kykyihin (Ellemers, 2018, s. 278). Ellemersin mukaan eri yhteiskunnalliset roolit ja valta-asetat sukupuolten välillä korostavat ja kasvattavat alkuperäisiä eroja sukupuolten välillä sen sijaan, että roolit ja valta-asetat johtuisivat alun perin niistä.

Naiset ovat alistuksen kohteena lukemattomissa yksittäisissä mikrokäytännöissä erilaisine toimintamekanismeineen, ja ne vaikuttavat yksilöihin eri tavoin (Oksala ja Grahn (2013, s. 100). Mikrokäytännöt ovat yksilöiden toteuttamia, useimmiten näennäisen pieniä sosiopoliittisia toimia, jotka toteutetaan yhdistämällä merkityksiä, materiaaleja ja osaamista, ja jotka uudelleentuottavat sosiaalisia rakenteita kumulatiivisesti (Śliwa ja muut, 2024, s. 1853). Tällaisia mikrokäytäntöjä ovat esimerkiksi päätösten tekeminen toiselta sukupuolelta suljetuissa tiloissa kuten työpaikan virkistyjäisten saunaillassa tai tietylle porukalle sovitussa lounastapaamisessa. Mikrokäytäntöihin voidaan lukea myös esimerkiksi tiettyjen tehtävien delegoiminen suoraan naisille, kuten kokouspöytäkirjan tekeminen tai kahvin keittäminen ja 'tahattomat' kosketukset, kuten naisen ohjaaminen alaselästä koskemalla tai olkapäähän hipaisu. Vaikka tällaisia käytäntöjä toteuttavat ovat yksilöitä eikä toimintoja voida esimerkiksi yleistää jokaisella työpaikalla tapahtuvaksi, ovat ne vallankäyttöä sekä muun muassa ylläpitävät syrjiviä asenteita ja pyrkimystä naisten toimijuuden rajoittamiseen. Oksalan ja Grahn (2013, s. 104) toteavat mikrokäytännöissä esiintyvien vallankäytön muotojen tukevan miesten yhteiskunnallista valta-asemaa.

Sukupuolistereotyyppioiksi kutsutaan yleisesti jaettuja yleistyksiä naisten ja miesten ominaisuuksista (Manzi ja muut, 2024, s. 2). Manzin ja muiden (2024, s. 2) mukaan nämä ominaisuudet voidaan jakaa kahteen ulottuvuuteen: yhteisöllisyyteen, jolla tarkoitetaan yleistä suuntautumista sosiaalisissa suhteissa sekä toiminnallisuuteen, jolla tarkoitetaan

yleistä suuntautumista henkilökohtaisissa saavutuksissa. Naiset yhdistetään stereotyyppisesti piirteisiin, jotka liittyvät yhteisöllisyyteen, kuten empatiakykyisyyteen, kannustavuuteen ja lämminhenkisyyteen (Santoniccolo ja muut, 2023, s. 2). Miehet puolestaan liitetään toiminnallisuuteen liittyviin piirteisiin, kuten kunnianhimo, kilpailuhenkisyyteen, määrätietoisuuteen sekä pätevyyttä kuvaileviin piirteisiin esimerkiksi älykkyyteen ja taidokkuuteen (Santoniccolo ja muut, 2023, s. 2). Oksalan ja Grahnin (2013, s. 102) mukaan maskuliinisuus määrittyy länsimaisissa teollisuusvaltioissa heteroseksuaalisuuden, ansiotyöhön osallistumisen, kyvyn käyttää väkivaltaa ja kilpailuhenkisen individualismin kautta. Lisäksi siihen liitetään muun muassa rationaalisuus, tunteiden kontrolli ja toiminnallisuus (Jokinen, 2010, s. 127). Feminiinisyys ja maskuliinisuus käsitetään toistensa vastakohtina, ikään kuin janana, jonka keskellä on heteroseksuaalinen halu, ja jonka päissä on puhdas feminiinisyys ja maskuliinisuus (Jokinen, 2010, s. 128).

Sukupuolistereotypiat kuvaavat ja määrittelevät naisia yhteisöllisyyden kautta, ja kun he toimivat näiden stereotyyppien mukaan, on seurauksena puutteellinen käsitys naisista ja vajavaiset käsitykset suorituskyvystä (Manzi ja muut, 2024, s. 3). Manzi ja muut toteavat, että toisaalta toimiessaan odotuksia vastaan käyttäytymällä enemmän stereotyyppisesti miehiseen tapaan esimerkiksi osoittamalla kilpailuhenkeä tai menestyessään maskuliiniseksi miellytyissä rooleissa, heitä rankaistetaan stereotyyppien rikkomisesta.

Santoniccolo ja muut (2023, s. 7–8) osoittavat, että stereotyyppiset, seksualisoivat ja esineellistävät representaatiot ovat edelleen yleisiä mediassa, kuten televisiossa, mainonnassa, elokuvissa ja videopeleissä. Representaatio voidaan määritellä kontekstista riippuen edustamiseksi, kuvaamiseksi, merkitsemiseksi, esittämiseksi, havainnollistamiseksi tai epäsuoraksi ilmentämiseksi välineellisesti (Knuuttila & Lehtinen, 2010, s. 10). Knuuttilan ja Lehtisen mukaan representaatio on yleisimmin edustamista, ja perinteisesti se käsitetään ominaisuutena, objektina tai tilana, joka tietoisesti viittaa johonkin itsestään ulkopuoliseen. Monipuolinen representaatio on tärkeää, sillä sen avulla määritetään sitä, mikä yhteiskunnassa on kellekin hyväksyttyä ja mahdollista sekä voidaan rikkoa ennakkoluuloja. Sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta tarkastellen muuttuvat

representaatiot edistävät ryhmien tarpeita ja liittyvät muihin sosiaalisiin representaatioihin sekä projekteihin (Hakoköngäs ja muut, 2024, s. 76). Hakoköngäs ja muut jatkavat, että sosiaaliset representaatiot voivat esimerkiksi edesauttaa muutosta neuvoteltaessa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista.

Santonnicolo ja muut (2023, s. 7–8) toteavat, että stereotyyppisille representaatioille alistuminen on yhteydessä seksismin, väkivallan ja häirinnän vahvistumiseen miehissä, se tukahduttaa naisten uratavoitteita ja ylipäättään vahvistaa sukupuolissa uskoa sukupuolistereotypioihin sekä edistää sukupuolienormien hyväksymistä. Seksualisoiville ja esineellistävälle representaatioille altistuminen puolestaan vaikuttaa vahvistavasti ulkonäköön liittyvien kulttuuristen ihanteiden sisäistämiseen, hyväksikäytön ja kehohäpeän sietämiseen ja seksististen asenteiden hyväksymiseen (Santonnicolo ja muut, 2023, s. 7–8). Seuraavassa alaluvussa käsitelen toimijuuden ja toiseuden käsitteitä, sekä yhdistän niitä feministiseen näkökulmaan.

2.3 Toimijuus ja toiseus

Yksilöiden ja erityisesti naisten toimijuutta on aina painotettu feministisessä tutkimuksessa (Lempiäinen, 2001, s. 22). Toimijuus voidaan määritellä yksilön tai ryhmän kyvyksi tehdä valintoja ja muuttaa valinnat halutuiksi lopputuloksiksi (Fleming ja muut, 2013). Toimijuus muotoutuu sosiaalisesti osana yhteisöjä ja instituutioita, normeja ja kulttuurisia käsityksiä sekä vuorovaikutussuhteita (Ojala ja muut, 2009, s. 22).

Meyers (n.d.) määrittelee toimijuutta naiseuden näkökulmasta. Hän toteaa naisten toimijuudessa olevan kyse mahdollisuudesta tehdä yksilöllisiä toimia ja valintoja. Toimijuuden käsite on feminismien näkökulmasta tärkeä, sillä naisten identiteetit ovat joutuneet muotoutumaan ainakin joiltakin osin heidän etujensa vastaisissa olosuhteissa (Meyers, n.d.). Feminismi yhteiskunnallisena liikkeenä on taistellut naisten emansipaation puolesta tavoitteena vahvistaa naisten toimijuutta (Koivunen ja Liljeström, 1996, s. 11). Rantosen (2001, s. 57) mukaan keskiössä ovat olleet naisten tavat taistella, purkaa ja

neuvotella itsensä ulos yhteiskunnallisista ja kulttuurisista marginaaleista. Tärkeäksi nähdään naisena olemisen tapojen laajentaminen, jonka saavuttamiseksi on pyritty luomaan uusia ja erilaisia ilmaisutiloja kulttuurien ja yhteiskunnan eri alueille (Rantonen, 2001, s. 58). Ojala ja muut (2009, s. 16) nostavat esiin sen, että ihmisten väliset erot, kuten sukupuoli, seksuaalisuus, ikä, etnisyys ja yhteiskuntaluokka leikkaavat eri toimijuiden tasoja. Lisäksi he tähdentävät, että nämä erot ovat sosiaalisesti tuotettuja, hierarkioihin kytkeytyviä, instituutionaalisesti järjestyviä ja diskursiivisiin järjestyksiin sidottuja.

Toimijuus voidaan jakaa makro-, meso- ja mikrotasoon (Ojala ja muut, 2009, s. 16). Ojala ja muut toteavat, että makrotasolla tarkastellaan muun muassa erilaisia diskursiivisia rakenteita ja sitä, millaista kulttuurista asenneilmastoa ja toimintatilaa toimijuudelle erilaiset diskurssit luovat. Mesotasolla eli yhteisöjen ja instituutioiden tasolla voidaan analysoida muun muassa yhteisöjen sisäisiä dynamiikkoja, institutionaalisia käytäntöjä ja diskursiivisia valtajärjestelmiä toimijuuden käsitteen kautta (Ojala ja muut, 2009, s. 16). Viimeisenä Ojala ja muut tarkentavat mikrotason eli yksilöiden tason merkitystä, jossa puolestaan tutkitaan ihmisten omia tapoja määritellä toimijuutta, kuten sitä, miten oma toimijuus koetaan, ja millä tavoin siitä neuvotellaan.

Koivusen ja Liljeströmin (1996, s. 10) mukaan länsimaisen tieteen ja taiteen historiassa naista on pidetty kiellettyinä, kelvottomana ja näkymättömänä subjektina eli tietävänä ja esittävänä toimijana samalla, kun hän on ollut merkittävästi esillä objektina eli tiedon ja esittämisen kohteena. Asetelmaa kutsutaan myös naiseuden paradoksiksi (Koivunen & Liljeström, 1996, s. 10). Naiseuden paradoksiin liittyy keskeisellä tavalla toiseuden, the Other, käsite. Simone de Beauvoirin esille tuoma käsite kuvaa naisen asemaa toisena ja ensisijaista olettamusta ihmisestä miehenä.

De Beauvoir (2009) kuvaa seuraavasti:

Ihmiskunta on miehinen, eikä mies määrittele naista suhteessa tähän itseensä vaan suhteessa mieheen; naista ei pidetä autonomisena olentona. [--] miehen silmissä naisessa on olennaisinta sukupuoli. [--] Hän määrittyy ja erottuu suhteessa mieheen, mutta mies ei määriy suhteessa naiseen: nainen on

epäolennainen, mies olennainen. Mies on Subjekti, mies on Absoluutti: nainen on Toinen. (s. 43)

Toiseus voi näkyä esimerkiksi rajoitteina, mitätöintinä ja ylipäättään kokemuksena näkymättömyydestä. Se ilmenee myös esimerkiksi sukupuolittuneena datana, jossa naiset ovat aliedustettuina (ks. Criado-Perez, 2019). Tällä on käytännön vaikutuksia niin naisten turvallisuuteen ja terveyteen kuin yleiseen elämänlaatuun (ks. esim. Dembre & Yao, 2016; Gardner ja muut, 2017; Yoon ja muut, 2014). Toiseus ylläpitää epätasa-arvoista yhteiskuntaa naisten ja miesten välillä.

Fleming ja muut (2013, s. 11) toteavat sukupuolinormien asettavan rajoja toimijuudelle. Haastaakseen hegemonisia esitystapoja marginaaliryhmien, kuten naisten on pystyttävä esittämään itsensä asemasta, joka poikkeaa vallitsevan diskurssin asemoinnista (Rantonen, 2001, s. 57). Cislighi ja Heise (2020, s. 415) nostavat esiin sen, että vaikka normien uhmaaminen kasvattaa haittojen ja väkivallan riskiä, on normeista poikkeaminen ensiarvoisen tärkeää sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämiseksi ja normien rikkomiseksi. He jatkavat, että normeja rikkovien ihmisten määrän kasvaessa avautuu muillekin enemmän tilaa jatkaa muutosta, jonka seurauksena saavutetaan käännekohta ja saadaan aikaiseksi kestävää muutosta. Seuraavassa luvussa perehdyn vaikuttamisen mahdollisuuksiin sosiaalisessa mediassa vallan kritisoinnin alustana.

3 Sosiaalinen media ja satiiri vallan kritisoinnin välineinä

Internet-teoreetikot spekuloiivat 90-luvulla, että internetin kukoistuksen myötä verkottunut maailma johtaisi disintermediaatioon, jolla tarkoitettiin välikäsien poistamista arvoketjuista eri toimialoilta (Singer & Brooking, 2018, s. 54–55). Singer ja Brooking toteavat, että disintermediaation tuoma muutos näkyy nykyään vähittäiskauppa- ja taksialojen lisäksi myös informaatio- ja media-alalla, kun sosiaalisen median ansiosta toimittajana tiedon välittämisessä voi toimia kuka tahansa, joka sattuu olemaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Samalla enää ei tarvitse olla kovan luokan journalisti nostaakseen esiin yhteiskunnan epäkohtia tai kritisoidakseen valtaa pitäviä näkyvästi – kaiken sen voi nyt tehdä sosiaalisessa mediassa. Vaikuttamisen mahdollisuudet ovat mullistuneet myös siinä, että suurta sosiaalista piiriä tai valtavia seuraajamääriä ei tarvita, jotta voisi tavoittaa laajoja yleisöjä. Se voi riittää, että tekee tarpeeksi mielenkiintoista ja helposti jaettavaa sisältöä. Tässä luvussa käsittelen vallan, sananvapauden ja näkyvyyden uudelleenjakautumista yhteiskunnassa. Syvennyn ensin huumorin merkitykseen vallan kritisoinnissa, ja käsittelen satiiria, karnevalismia ja memeettisyyttä. Luvun lopussa esittelen tarkemmin Instagramia julkaisualustana.

3.1 Yhteiskuntakritiikin esittäminen huumorin keinoin

Poliittisella naurulla on yhtä pitkät perinteet kuin vallankäytöllä, sillä julkista valtaa on pilkattu aina (Hietala, 1988, s. 13). Hietala erottaa vallanpitäjiin kohdistuvalle komiikalle kaksi tarkoitusta: pilantekijän vallankäytön alistamalla valtaapitävän, mutta toisaalta myös familiarisaatioefektin, jossa hyväntahtoinen huumori saa aikaan saavuttamattoman vallanpitäjän muuttumisen inhimillisemmäksi ja tutummaksi. Muun muassa Yhdysvaltojen entinen varapresidentti Kamala Harris hyödynsi presidentinvaalikampanjassaan sosiaalisen median kanavillaan molempia funktioita.

Huumori voi olla tehokas keino haastaa hegemonioita, sillä sitä voidaan käyttää tavanno-
maisissa sosiaalisissa tilanteissa sellaisten ideoiden ja ajatusten esittelemiseen ja

kehittämiseen, joita vakavammassa tilanteissa pidettäisiin tabuina (Bing, 2004, s. 30). Patriarkaalinen kulttuuri on hegemoninen (Manne, 2018, s. 20) ja juurtunut yhteiskunnassa syväälle, joten toisinaan sen vaikutuksia voi olla vaikea myös tunnistaa selvästi. Blakelyn ja Kaufmanin (1980, s. 13) mukaan feministinen huumori pohjautuu käsitykseen yhteiskunnasta järjestäytyneenä sarron ja hyväksikäytön järjestelmänä, joissa suurimpana sarronnettuna ryhmänä ovat olleet naiset. Se perustuu myös visioihin muutoksesta ja näkemys sarron tarpeettomuudesta (Blakely & Kaufman, 1980, s. 13). Vähemmistöasemassa olevat ryhmät ovat käyttäneet huumoria keinona esitellä uusia ideoita sellaisille, jotka suhtautuvat muutostavastarintaisesti kaikkeen, mikä uhkaa olemassa olevaa tilannetta tai tarjoaa vaihtoehtoja sille (Bing, 2004, s. 30).

Huumoria pidetään yleisesti ottaen kuvitteellisena ja uhkaamattomana, minkä vuoksi se voi toimia tehokkaasti etenkin silloin, kun esitetty asia on ristiriidassa pitkään vallinneiden uskomusten ja asenteiden kanssa (Bing, 2004, s. 30). Patriarkaalisen arvomaailman kyseenalaistamisessa juuri satiiri on luonteva valinta hegemonisuuden vuoksi. Kivistö ja Riikonen (2012, s. 13) määrittelevät satiirin koomisin keinoin esitettäväksi purevaksi ivaksi ja kritiikiksi yhteiskunnan epäkohtia tai ihmisten naurettavuutta ja paheita kohtaan. He toteavat, että kaikki yhteiskunta- tai moraalikritiikki ei siis ole satiiria.

Zareff (2020, s. 22) luonnehtii satiiria kriittiseksi tavaksi tarkastella maailmaa ja kuvata sitä humoristisista lähtökohdista muille. Satiirin tehtävänä on kritisoida kohdettaan, perinteisesti vallankäyttäjiä, huumorin ja kärjistysten keinoin (Sisältösekaannuksen selviytymisopas, 2024). Siinä on tapana nauraa alhaalta ylöspäin eli kohdistaa iva tahoihin, jotka ovat sosiaalisessa hierarkiassa korkealla (Kivistö, 2010, s. 17). Satiirin tavoitteena on paljastaa niin yhteiskunnan kuin ihmisten moraalisia paheita ja puutteita, ja herättää yhteiskunnallista keskustelua (Sisältösekaannuksen selviytymisopas, 2024). Greene ja Day (2020, s. 451) toteavat, että kritiikinmuotona satiirilla on kyky purkaa virallista käytettyä kieltä ja häpäistä sen takana olevia. Se hyödyntää kritiikissään usein ironian ja parodian keinoja (Kivistö & Riikonen, 2012, s. 14). Kivistön ja Riikosen mukaan parodian leikkittelyn kohteena on usein jokin aiempi teksti tai tyyli, kuten työelämän jargon.

Ironiassa puolestaan tarkoitetaan päinvastaista kuin sanotaan (Kivistö & Riikonen, 2012, s. 14).

Kivistö (2010, s. 9) toteaa, että satiirin luonteen keskiössä on kritiikin esittäminen pilkallisella, kriittisellä tai aggressiivisella asenteella yhdistettynä humoristisiin keinoihin tavoitteena esittää valittu kohde naurettavana. Siihen kuuluu olennaisesti myös esteettiset ja viihdyttävät ominaisuudet (Kivistö & Riikonen, 2012, s. 13), mutta huumorin taakse kätkeytyvä vakavuus kuuluu olennaisella tavalla satiiriin (Kivistö, 2010, s. 15). Parhaimmillaan satiiri lisää ihmisten ymmärrystä ympäröivästä yhteiskunnasta (Zareff, 2020, s. 207). Satiiri voi myös kollektiivisen naurun kautta rakentaa yhteisöllisyyden tunnetta ja toimia tehokkaana välineenä esimerkiksi feministeille, jotka pyrkivät haastamaan alistavia ideologioita, muuttaa käsitteistöä tai ylipäättäen lisätä tietoisuutta yhteiskunnallisista ongelmista valtavirtaan (Greene & Day, 2020, s. 451).

Satiiri liittyy ilmiönä läheisesti karnevaaliin, sillä molemmissa nauretaan ihmisen tyhmyydelle ja irvailtaan valitun kohteen kustannuksella (Willman, 2010, s. 70). Bahtinin esittämä karnevalistinen maailma on paradoksaalinen syntymän ja kuoleman, filosofisuuden ja ruumiillisuuden naurumaailma, jossa nauru syrjäyttää pelon ja ylhäinen alennetaan (Oittinen, 1995, s. 75). Willman (2010, s. 72) toteaa, että karnevaalin aikana rakenteet kumoutuvat, elämä eksyy pois tavallisilta linjoiltaan ja arkipäivän rajoitukset katoavat. Sen dialogisessa maailmassa kaikki on hermeneuttisessa liikkeessä, vaihtuu jatkuvasti eikä koskaan valmistu (Oittinen, 1995, 75–77) eli se koostuu ainoastaan jatkuvasta muutoksesta (Willman, 2010, s. 75).

Karnevaalin keskeisimpiin piirteisiin kuuluu ilmiöiden esittäminen nurinkurisina (Willman, 2010, s. 73). Tutkimuksessa tarkasteltavan @voimaantunutmies-käyttäjätilin julkaisuissa ja niiden kommenttiketjuissa on karnevalistisia piirteitä. Sukupuolistereotyytiat, -normit ja sukupuoliin liittyvät arkiset kokemukset vaihtavat paikkaa naisten ja miesten välillä, mikä saa aikaan tarvittua etäisyyttä niiden aitoon kriittiseen tarkasteluun. Julkaisu- ja kommenttiketjujen rinnalla karnevalistinen leikki jatkuu kommenttiketjuissa, joissa kommentoijat

jatkavat kritisointia karnevalistisen satiirin keinoin julkaisun keskustelua herättävästä aiheesta.

Kääntämällä sukupuolten väliset roolit päinvastoin karnevalistisin keinoin, saadaan tuotua esiin helposti piiloon jääviä, kaksinaismoralistisiakin sukupuolinormeja ja -stereotyyppioita naisten ja miesten välillä. Bahtinin mukaan karnevaalia voisi kuvata nauruun perustuvaksi ihmisten toiseksi elämäksi, jossa ihmiset pääsevät hetkellisesti osallisiksi tasa-arvosta, vapaudesta, yhtenäisyyden tunteesta ja yltäkylläisyydestä (Oittinen, 1995, s. 76). Karnevalismi tarjoaa memeettisistä julkaisuista nauttivalla toisenlaista maailmaa ja toisenlaista olemista. Oittinen (1995, s. 77) toteaa naurun vapauttavan sisäisestä sensuurista ja karnevaalin väliaikaisuuden auttavan irtaantumisessa vallitsevasta järjestyksestä ja totuudesta. Willmann (2010, s. 70) toteaa, että karnevaalissa hyvät tavat eivät sido osallistujia, sillä sana on vapaa. Seuraavassa alaluvussa käsittelen memeettisiä julkaisuja ja niiden ominaispiirteitä.

3.2 Memeettiset julkaisut

Meemin käsite on vuosien saatossa kehittynyt ja laajentunut uusine tulkintoineen. Lisäksi se on saanut rinnalleen uusia käsitteitä vastaamaan nykymaailman ilmiöihin. Nykyisin meemin käsite yhdistetäänkin erityisesti internetmeemiin. Internetmeemit voidaan määritellä nopeasti leviäviksi viesteiksi, joita on uudelleenmuokattu tai iteroitu (Wiggins & Bowers, 2015). Mina (2019, s. 6) määrittelee meemit verkkomedian osaksi, jota jaetaan ja miksataan yhteisössä ajan kuluessa. Hän liittää meemin käsitteeseen ajatuksen siitä, että ihmisiä kutsutaan osallistumaan toimintaan. Myös humoristisuus kuuluu keskeisellä tavalla moniin meemeihin (esim. Balan ja muut, 2023). Humoristisuuden piirre memeettisissä julkaisuissa on tärkeässä roolissa, sillä sen on huomattu merkittäväällä edistävällä tavalla niiden leviämistä ja vetoamista yleisöön (ks. Schmid ja muut, 2025).

@voimaantunutmies-Instagram-tilin julkaisut muistuttavat monelta osin meemejä muun muassa niiden visuaalisen ilmeen, intertekstuaalisuuden ja huumorin

hyödyntämisen näkökulmista. Lisäksi valittu julkaisualusta Instagram visuaalisesti painotuneena sosiaalisen median kanavana on suosittu paikka julkaista ja jakaa meemejä. Käyttäjätilin julkaisut eivät kuitenkaan täytä internetmeemin kriteerejä leviävyyden näkökulmasta tarkastellen, sillä meemien rakenteeseen kuuluu keskeisellä tavalla niiden leviämisen periaatteet, johon kuuluu meemin uudelleenmuokkaaminen (Wiggins & Bowers, 2015).

Tilin julkaisut kutsuvat osallistumaan toimintaan, jota vielä erikseen painotetaan käyttäjätilin kuvauksessa. Tästä syntyy kantaa ottavaa keskustelua, joka tuo esiin epäkohtia ja kaksoisstandardisia sukupuolinormeja. Memeettisillä julkaisuilla voidaan saada aikaiseksi kontrollintunnetta esimerkiksi kohdattuun syrjintään tai häirintään liittyen, jotka monesti aiheuttavat uhrissaan häpeän tunteita tai pelkoa asiasta puhumisen seurauksista. Käyttäjätilin ja sen julkaisuja aktiivisesti kommentoivien kesellä vaikuttaa vallitsevan keskinäinen yhteisymmärrys tilin luonteesta satiirisena yhteiskuntakritiikin välineenä, jonka julkaisujen kommentit ottanevat vaikutteita muun muassa keskustelupalstojen, kuten Suomi24 ja Facebookissa uutismedioiden julkaisujen kommentoinnista. Toisaalta tilin julkaisuissa on myös yksittäisiä kommentteja, joissa tuodaan ilmi se, että kommentoija on oikeassa elämässä saanut kuulla tai kokea vastaavaa, josta kommentissaan kirjoittaa.

Intertekstuaalisuus parantaa meemin mahdollisuuksia levitä, sillä mitä enemmän siitä on mahdollista tehdä erilaisia tulkintoja tai tapoja muokata sitä, sen enemmän eri versioita meemistä syntyy (Laineste & Voolaid, 2017, s. 44). Lainesten ja Voolaidin mukaan meemien on oltava leikkisän vakavia tullakseen suosituiksi. Sukupuolinormit ja -stereotypiat ovat samaistuttava ja monille esimerkiksi epäoikeudenmukaisuuden tunteita kokeville jopa vaikea asia käsitellä. Näitä hankalia tunteita voi olla helpompi käsitellä huumorin kautta.

Intertekstuaalisuuden viittaukset muokkaavat julkaisun merkitystä sen mukaan, millainen viitekehys yleisöllä on käytettävissään (Laine & Voolaid, 2018, s. 28). Eri julkaisut

voivat tarkoittaa siis yksilöille eri asioita sen mukaan, millaiseen kontekstiin julkaisut esimerkiksi laitetaan. @voimaantunutmies-käyttäjätilin ylläpitäjä ei suoraan kerro julkaisujensa taustoja tai inspiraation lähteitä, joten jää jokaisen sisällönkuluttajan omalle vastuulle tehdä tulkintansa tilin sisällöistä. Oma tulkintani ja kommentoijien tulkinnat riippuvat täysin siis tietotasosta ja näkemyksistä. Useimmissa julkaisuissa on kuitenkin erotettavissa selkeitä viittauksia julkaisuajankohtana valtamediassa esillä olleisiin aiheisiin.

Memeettisten julkaisujen intertekstuaalisuuden tarkastelun näkökulmasta entekstuaalisoinnin käsite on merkityksellinen. Bauman ja Briggsin (1990, s. 73) entekstuaalisoinnin käsitteessä tekstit – eli merkityskokonaisuudet (Tieteen termipankki, 2025) – mielletään kontekstista irrotettavaksi tehdyiksi diskursseiksi. Käsitteellä tarkoitetaan siis sitä, että jokin voidaan irrottaa kontekstistaan ja sijoittaa uuteen valittuun kontekstiin. Tekstejä muokataan niin, että niistä tulee kohdekulttuurin näkökulmasta relevantteja ja merkityksellisiä (Laineste & Voolaid, 2017, s. 28). Tähän liittyy olennaisesti myös valtaa. Eri osatekijät, kuten se, millainen pääsy teksteihin on ja millaiset taidot tekstiä on käyttää sekä välittää, vaikuttavat kokonaisuuteen (Bauman & Briggs, 1990, s. 76). Leppänen ja muut (2014, s. 3) nostavat esiin, että sosiaalisen median tutkimuksen ja vallan tarkastelun kannalta erityisen tärkeitä näkökulmia ovat, millaiset keinot entekstuaalisoinnissa ovat käytössä tietyssä sosiaalisessa kontekstissa, millä ehdoin, millaisissa olosuhteissa ja kenen käytettävissä ne ovat. Bauman ja Briggs korostavat, että kaikki elementit ovat sosiaalisesti konstruoituja, ideologioiden ylläpitämiä ja kulttuurisesti rakennettuja, ja ne voivat vaihdella sen mukaisesti eri ympäristöissä. @voimaantunutmies-käyttäjätili entekstuaalisoii olemassa olevia tekstejä – kuten yleisönosastokirjoituksia ja uutisartikkeleita – ja muokkaa ne valitsemaansa kontekstiin ja näin muuttaa alkuperäisen tekstin ympärillä vallinnutta diskurssia.

Meemien avulla voidaan nostaa esiin yhteiskuntakritiikkiä ja kyseenalaistaa hallitsevia valta-asetelmia (Poutanen & Särämä, 2021). Meemit voidaan nähdä aktivismin muotona, jolla pystytään määrittelemään omaa identiteettiä (Nikarmaa, 2018). Meemiaktivismilla voi olla merkittäviä vaikutuksia, sillä aktivismilla voidaan tehdä säröjä vallitseviin

hegemonioihin. Thrift (2014, s. 1090) käyttää esimerkkinä #YesAllWomen-hashtagin vaikutusta häiritä memeettisesti vallitsevia, yksilöiden mielenterveysongelmia syyttäviä diskursseja koskien misogynialähtöistä Isla Vistan joukkomurhaa. #YesAllWomen-aihetunniste tarjosi vastadiskurssin, jossa korostettiin Isla Vistan kaltaisten tragedioiden ennakoitavuutta sukupuolisorrosta, joka normalisoi seksuaali- ja sukupuoleen perustuvan väkivaltaa sekä edistää miesten ylivaltaa (Thrift, 2014, s. 1091). @voimaantunutmies-Instagram-tili käyttää julkaisuissaan vaihtoehtoisten diskurssien tarjoamisen keinona ennemmin julkaisutekstejä varsinaisten aihetunnisteiden sijaan. Tili hyödyntää niitä esimerkiksi parodisoimalla tyypillisiä (internet)sanontoja, kuten muokkaamalla sanonnasta ”yllättyneet parijonoon” uuden version ”yllättyneet kynsihuoltojonoon”, jossa korostetaan feminiinisyyttä. Seuraavassa alaluvussa perehdyn Instagramiin julkaisualustana.

3.3 Instagram julkaisualustana

Instagram on sosiaalisen median multimodaalinen alusta, joka on vuodesta 2012 lähtien ollut Meta-omisteinen yhdessä Facebookin kanssa. Se on ytimeltään kuva-alusta, joissa moni käyttäjä lisää julkaisunsa yhteyteen hashtageja eli aihetunnisteita. Näin heidän julkaisemansa sisällöt tavoittavat tehokkaammin samankaltaista sisältöä kuluttavat tai sitä etsivät käyttäjät. Julkaisun tekijä päättää itse, miten avoimesti kommentointia tai keskustelua käydään – hän voi esimerkiksi peittää julkaisun tykkäysmäärät, keskustelua voidaan rajoittaa moderoinnilla tai kommentit voidaan poistaa kokonaan käytöstä. Tässä tutkimuksessa tarkasteltu @voimaantunutmies-käyttäjätili on havaintojeni mukaan piilottanut osasta julkaisuistaan tykkäys- ja kommenttimäärät, mutta suurimmassa osassa ne ovat näkyvissä. En myöskään havainnut, että tarkastellulla julkaisuajalla 1.11.2023-1.11.2024 tehdyissä sisällöissä olisi rajoitettu kommentointia moderoinnin kautta, jolloin Instagram ilmoittaa tästä julkaisun yhteydessä. Instagram toimii nimimerkeillä, ja osa käyttäjistä hyödyntää tämän turvin anonyymiteettia.

Instagramissa voi julkaista sisältöä syötteeseen (eng. feed) yksittäisenä kuva- tai videojulkaisuna julkaisutekstin kanssa tai ilman sitä. Alustalla on mahdollisuus julkaista syötteeseen samaan julkaisuun yhteensä enintään 20 kuvaa tai videota. Kuvia ja videoita voidaan myös julkaista saman julkaisun alla yhdistelmänä. Tätä julkaisumuotoa, jossa kuvia tai videoita on saman julkaisun alla useampi, kutsutaan karuselliksi. Tutkimusaineistossa julkaisut 1. (ks. kuvat 1. ja 2.), 5. (ks. kuvat 6. ja 7.) ja 7. (ks. kuvat 9. ja 10.) ovat karusellimuotoisia julkaisuja. Alustalla ei voi julkaista pelkkää tekstisisältöä, vaan yhteydessä tulee aina olla kuva- tai videomateriaalia.

Instagramissa voi julkaista myös tarinoita, joilla tarkoitetaan 24 tunnin kuluttua häviäviä kuva- tai videojulkaisuja, jotka näkyvät vain kunkin käyttäjän omassa profiilissa. tarinat eivät siis näy Tutki-osiossa, jossa käyttäjälle näytetään hänelle algoritmin mukaan suositeltuja julkaisuja. Tutkimuksessa tarkasteltu @voimaantunutmies-käyttäjätili julkaisee hyvin harvoin tarinamuotoista sisältöä, joten pääasiallinen julkaisumuoto ovat käyttäjätilin omaan syötteeseen julkaisemansa kuvat. Koska käyttäjätili on julkinen, sen julkaisuja saatetaan suositella Instagramin Tutki-osiossa algoritmien toimintalogiikan mukaisesti alustan käyttäjille.

Internetistä ja sen eri ilmaisumahdollisuuksista – kuten meemien tekemisestä ja julkaisemisesta – on tullut tärkeä ilmaisuväline erityisesti sellaisille, joilla ei ole ollut pääsyä mediaan tai ääntä yhteiskunnassa (Mina, 2019, s. 12). Erityisesti autoritäärisissä valtioissa meemeillä on voitu saada jalansijaa poliittisen ilmapiirin kritisoinnille. Vaikka Suomi onkin demokraattinen valtio, saavat esimerkiksi tietyistä aiheista puhuvat osakseen vihapuhetta. Saresma (2021, s. 175) toteaa, että vihapuhe on myös sukupuolittunutta – sen uhreina ovat ennen kaikkea naiset, siihen yhdistyy naisten uhkailu seksuaaliväkivallalla, ja merkittävä enemmistö vihapuhetta toteuttavista on miehiä. Vihapuheella pyritään rajaamaan tiettyjä ihmisryhmiä yhteiskunnan ulkopuolelle ja vaikuttamaan heidän yhteiskunnalliseen osallistumiseensa. Valtioneuvoston Viha Vallassa -tutkimuksen mukaan kuntapäätäjistä vähintään kaksi kolmasosaa koki vihapuheen lisääntyneen julkisessa tilassa tai julkisessa keskustelussa jonkin verran tai paljon (Knuutila ja

muut, 2019). Tutkimuksen tulokset osoittavat, että vihapuhe vähentää sen uhrien julkiseen keskusteluun ja politiikkaan osallistumista (Knuutila ja muut, 2019).

Kun vakavat ja vihapuheen saamiseen johtavat aiheet naamioidaan satiiriin, niistä puhuminen voi tuntua helpommalta, sillä näennäisesti kommentoiminen ja tosiasiallinen kommentointi eroavat toisistaan. Memeettisten julkaisujen tekemisellä ja niiden kommentoinnilla voitaneen saada aikaiseksi kontrollintunnetta, ja ne voivat toimia hyvänä väylänä puhua asioista, vaikka tyylikeinona käytettäisiinkin satiiria, jolla näennäisesti ja tosiasiallisesti puhuttavat asiat eroavat.

Tufekcin (2014) mukaan symbolisella toiminnalla verkossa – esimerkiksi julkaisun tai päivityksen jakaminen tai siitä tykkääminen – voi pidemmällä aikavälillä olla yksi digitaalisten työkalujen vaikuttavimmista poliittisen mobilisaation toimista. Hän nostaa esiin sen, että tällaisten mikrotoimintojen käyttö voi muuttaa ihmisten käsitystä omista arvoistaan ja poliittisista uskomuksistaan sekä toisaalta myös tehdä tehokkaammaksi samanmielisten ihmisten toistensa löytämisen ja joukkovoimasta ammentamisen. Tykkäämällä tai jakamalla poliittisen viestin voi olla merkittäviä seurauksia yksilöille ja makrotason rakenteille sekä tapahtumille (Lonkila & Jokivuori, 2023, s. 809). Tämä voidaan todentaa tarkastelemalla esimerkiksi poliittista ilmapiiriä itänaapurissa.

Keskusteluun osallistuminen @voimaantunutmies-käyttäjättilillä kommentoinnin muodossa voi johtaa motivoitumiseen kritisoitujen asioiden edistämiseksi myös internetmaailman ulkopuolella. Jonesin (2015) mukaan motivaatio jakaa sosiaalisen median sisältöjä sen aiheen edistämiseksi tai auttamiseksi korreloi positiivisesti suoraan sen kanssa, millainen motivaatio sisällönkuluttajilla on ottaa aiheesta selvää jälkikäteen ja tehdä konkreettisia toimia asian edistämiseksi. Vaikka Jonesin tutkimuksessa sisältömuotona tarkasteltiin videoita, vaikuttaa todennäköiseltä, että sama pätee myös muihin sisällönmuotoihin.

Instagram-tili @voimaantunutmies tekee näkyväksi sukupuolinormeihin ja -stereotyyppisiin liittyvää ongelmallisuutta, nostamalla esiin epäkohtia ja kaksoisstandardeja. Tapa kritisoida ja herätellä memeettisessä muodossa on helposti lähestyttävä ja etenkin nuorempiin sukupolviin vetoava sekä heitä tavoittava. Nuoremmat ikäryhmät lienevät enemmän hereillä sukupuolten tasa-arvoon liittyvistä ongelmista juuri tällä hetkellä, ja heitä on helpompi tavoittaa sosiaalisessa mediassa kuin esimerkiksi sanomalehden yleisöosastokirjoituksen välityksellä. Toki Instagramissa sisällön tuottaminen on myös kätevää, sillä käyttäjätilin ylläpitäjä voi itse päättää, millaista sisältöä julkaisee sen sijaan, että sisältö pitäisi ensin hyväksyttää julkaisijataholla. Instagramissa sisältöä julkaisevien tulee kuitenkin noudattaa alustan monetisointikäytäntöjä ja Metan yhteisönormeja. Näihin normeihin kuuluu muun muassa väkivaltaisen, alatyylisen, seksuaalisen ja vihamielisen sisällön kieltäminen (Instagram, 2025).

4 Sukupuolesta käytävä keskustelu Instagram-tilillä

Tutkimuksen tavoitteena on hahmottaa ja tuoda näkyväksi sukupuolittuneista yhteiskunnallisista valtarakenteista ja toimijuuden rajoista käytävää keskustelua Instagram-sisälöissä. Tutkimuskysymykset ovat: millaisia sukupuolistereotyyppioihin ja -normeihin liittyviä teemoja julkaisuissa ja niiden kommenttiketjuissa esiintyy, sekä millaisena naisten toimijuutta käsitellään satiirin keinoin. Tarkasteltavana kohteena on Instagram-tilin @voimaantunutmies seitsemän kommentoiduinta julkaisua ja niiden 286 kommenttia, joita lähestytään kriittisen diskurssianalyysin ja temaattisen analyysin keinoin.

Analyysisosiossa esittelen tutkimusaineiston julkaisut ja sijoitan ne kontekstiin. Tämän jälkeen tuon esiin yksi kerrallaan tutkimusaineiston kommenttiketjuista havaitsemani teemat, ja havainnollistan tekemiäni tulkintoja esimerkkikommenteilla, jotka on poimittu julkaisujen kommenttiketjuista. Koska kommentit ovat satiiria, ja niissä on karnevalistisia piirteitä, puhuttaessa miehistä ja isistä tarkoitetaan tosiasiasa naisia ja äitejä, ja tämä pätee myös päinvastoin. Tarkastellessani analyysisosioissa kommentteja, ja niissä ilmeneviä teemoja, puhun koko ajan valmiiksi käännettyistä kommenteista eli siitä, mitä kommentissa tosiasiallisesti halutaan sanoa enkä siitä, mitä kommentissa näennäisesti sanotaan. Jokaisen esimerkkikommentin yhteydessä on kyseisen kommentin tykkäysmäärä, joka antaa viitteitä kommentin resonoimisesta muiden kommentoijien ja käyttäjätilin seuraajien keskuudessa. Esimerkkikommentit ovat muokkaamattomia eli niissä käytetään satiiria.

Taulukkoon 1. on koottu tietoja tutkimusaineistosta. Taulukossa näkyy tässä tutkimuksessa käytetty julkaisunumero, julkaisun aihe, Instagramissa julkaisun kohdalla ilmoitettu kommenttimäärä, julkaisun tekstiä sisältävät kommentit ja muut kommentit, joilla tarkoitetaan niitä kommentteja, joissa on käytetty pelkkiä emojeita tai gifejä. Julkaisuissa oli vain yksi gifia käyttävä kommentti julkaisussa 6. Instagramissa ilmoitettujen kommenttien lukumäärä eroaa tekstiä sisältävien kommenttien ja muiden kommenttien yhteenlasketusta summasta Instagramin kommenttien suodattamisen vuoksi (ks. s. 14). Ylivoimaisesti kommentoiduin julkaisuista on salakuvaamiseen julkisella paikalla liittyvä

julkaisu 6. Muissa julkaisuissa on suhteellisen sama määrä kommentteja. Tiedot on koottu 20.11.2024, ja kommenttimäärät ovat voineet muuttua sen jälkeen.

Taulukko 1. Julkaisut

Julkaisun numero	Julkaisun aihe	Ilmoitettu kommenttimäärä	Tekstiä sisältävät kommentit	Muut kommentit
Julkaisu 1.	autoilu	41	40	1
Julkaisu 2.	ahdistelu	38	36	2
Julkaisu 3.	kauneusstandardit	42	40	2
Julkaisu 4.	äitiys	48	41	4
Julkaisu 5.	ylitunteellisuus	46	35	3
Julkaisu 6.	salakuvaus	102	61	1
Julkaisu 7.	lisääntyminen	41	33	0

4.1 Tutkimusaineiston julkaisut

Tässä luvussa esittelen tarkastellut julkaisut, ja sijoitan niitä tulkitsemaani julkaisukontekstiin. Samalla liitän julkaisuja laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja sukupuolittuneisiin valtarakenteisiin.

Kuva 1. Julkaisu 1. sukupuolittuneesta autoilusta (@voimaantunutmies, 5.11.2023).

Kuva 2. Julkaisu 1. sukupuolittuneesta autoilusta (@voimaantunutmies, 5.11.2023).

Kuvissa 1. ja 2. näkyvät kuvakaappaukset julkaisusta, joka käsittelee autoilun sukupuolittuneisuutta. Julkaisu 1. tuo esille naisiin kohdistuvat turvallisuusriskit ja kyseenalaistamattomat oletukset ihmisen sukupuolesta miehenä. Havaintojeni mukaan aihe ei ollut valtamediassa erityisen pinnalla julkaisuajankohtana 5.11.2023 eikä muutakaan suoraa inspiraationlähdeä julkaisun takana ole havaittavissa.

Volvon E.V.A-hanke kannustaa turvallisuustutkimuksellaan koko toimialaa valmistamaan autoista turvallisia kaikille sukupuolesta, iästä, pituudesta, muodosta tai painosta riippumatta (Volvo Cars, nd.). Lyhenne E.V.A. tulee sanoista Equal Vehicles for All. Julkaisuun valittu lyhenne A.D.A.M tuskin muodostuu mistään vaan tarkoituksena on pilaillla Volvon hankkeen ja sen nimen kustannuksella. Julkaisussa vitsaillaan erillisen hankkeen nähdystä tarpeesta, sillä kaikenlaisten ajajien ja matkustajien yhtäläisen turvallisuuden pitäisi sukupuolesta riippumatta olla itsestäänselvyys. Volvon hanke kiinnittää huomiota siihen, että autojen tulisi olla yhtä turvallisia kaikille, mutta samalla se herättää kysymyksen siitä, miksi autoista ei ole jo aiemmin tehty kaikille yhtä turvallisia kuin keskimittaisille ja normaalipainoisille miehille. Autovalmistajat antavat eksklusiivisten turvallisuustestausten perusteella ymmärtää, että oletuskuskina ja -matkustajana on mies. Vaihtoehtoisesti ajateltuna voidaan kysyä, mitä väliä, jos henkilö onkin nainen.

Suomessa naisilla on ollut oikeus ajaa autoa vuodesta 1913, mutta naisten kehojen erilaisuutta miehiin verrattuna on alettu huomioida vasta viime vuosina autojen turvallisuuden suunnittelussa. Ensimmäinen törmäysnukke, joka aidosti vastaa naisen fysiologiaa kehitettiin vasta vuonna 2023 (Sönne, 2023). Naisen paikka ja mahdollisuudet autoilun saralla osoitetaan tällaisin toimin, kun autolla ajamisesta tehdään vaarallisempaa onnettomuuteen joutuessa naisille.

Förstin (2006, s. 25) mukaan 1900-luvun alkupuolella naisen ja auton välinen suhde kuvattiin ongelmallisena. Se pohjautui ajatukseen naisen puutteellisuudesta: herkästi säikkyminen liikenteessä, turhamainen käytös, vaikeus opetella liikennesääntöjen ja -merkkien sekä auton tekniikan kokeminen vastenmielisenä ja hankalana. Toisaalta autoa

ajavan naisen feminiinisyyttä myös kyseenalaistettiin (Försti, 2006, s. 19). Sata vuotta myöhemmin näin voimakkaat asenteet autoilevia naisia kohtaan ovat loitonneet, mutta tietyt stereotyyptit ovat iskostuneet sukupolvelta toiselle tiukkaan. Kun aiemmin naisten yhteensopimattomuutta autoiluun perusteltiin 'luonnollisilla', biologisilla syillä, kuten alhaisemmalla älyllä, fyysisellä heikkoudella, epävakaisuudella ja naisten sairauksiksi luokitelluilla hermotaudeilla sekä hysterialla (Försti, 2006, s. 19) joutuvat monet naiset edelleen puolustelemaan omia taitojaan ja tietojaan autoiluun liittyen. Autoilusta kiinnostunut nainen – eli ei vain ajokortillinen, vaan autoilusta esimerkiksi harrastuksen tai työn puolesta innostunut – joutuu usein edelleen todistelemaan omaa kyvykkyyttään, taitojaan tai kiinnostuksensa aitoutta.

Kuvassa 1. julkaisun visuaalinen puoli muodostuu kuvapankkimaisesta kuvasta törmäysnuksesta. Kuvassa 2. visuaalista ilmettä dominoi teksti, jossa turvallisuuden vähittäisvaatimusten täyttäminen nähdään erikoisena asiana kuin mielenkiintoisena nippelitietona. Vaalea yksivärinen tausta ohjaa kaiken katsojan huomion tekstille. Julkaisuteksti irvailee stereotyyppialle ja ennakkoluulolle siitä, että naiset olisivat huonompia kuskeja kuin miehet. Tosiasiassa miehet ovat yliedustettuina onnettomuustilastoissa (esim. Traficom, 2022) ja heidän on arvioitu tekevän enemmän uhkarohkeita päätöksiä liikenteessä (esim. Aldred ja muut, 2021; Rhodes & Pivik, 2011).

Kuva 3. Julkaisu 2. liittyen seksuaaliseen ahdisteluun (@voimaantunutmies, 10.11.2023).

Kuvan 3. julkaisussa 2. otetaan kantaa suostumuksettomien seksuaalisten tekojen tekijän vastuuseen toiminnastaan. Se liittyy tulkintani mukaan julkaisuajankohtana 10.11.2023 valtamediassa pinnalla olleeseen näyttelijä Aku Hirviniemen ahdisteluhuun, jossa tuotiin ilmi hänen väitetty vuosia jatkunut seksuaalinen ahdistelu muun muassa naiskollegoitaan kohtaan. Julkaisu pilailee raiskauskulttuurin ja erityisesti uhrin syyllistämisen asenteilla.

Euroopan tasa-arvo instituutti (2016) määrittelee raiskauskulttuurin monimutkaiseksi uskomusten kokonaisuudeksi, joka ylläpitää naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja rohkaisee miesten seksuaalista väkivaltaisuutta. Raiskauskulttuuri ei koostu vain fyysisestä seksuaaliväkivallasta, kuten raiskauksesta, vaan siihen kuuluvat myös haitalliset käytännöt, kuten seksuaalinen häirintä, raiskausvitsit, naisten vartalojen, ulkonäön ja käyttäytymissääntöjen rutiininomainen valvonta, rikoksen tekijöiden rankaisematta jättäminen sekä uhrin syyllistäminen häntä kohdanneesta rikoksesta (Keller ja muut, 2018; Mendes, 2015). Uhrin syyllistämällä (eng. victim blaming) tarkoitetaan sitä, kun rikoksen uhrille

vihjataan tai häntä kohdellaan rikoksen aiheuttajana (Sexual Assault Centre of Edmonton, n.d.). Siinä suhtaudutaan rikoksen uhriin vähättelevästi ja syyllistävästi vihjaamalla, että uhri olisi voinut itse estää häneen kohdistuneen rikoksen. Usein uhrin syyllistäminen näkyy etenkin seksuaaliväkivaltaan liittyvissä rikoksissa (Canadian Resource Centre for Victims of Crime, 2022, s. 3), jossa rikosentekijän vastuuta vähätellään, ja uhri nähdään kaikkivoipaisena estää rikos. Syyllistäminen voi näkyä negatiivisina sosiaalisina reaktioina esimerkiksi perheenjäseneltä tai muilta tuttavilta, mutta myös muun muassa oikeudellisilta tai lääketieteellisiltä asiantuntijoilta (Canadian Resource Centre for Victims of Crime, 2022, s. 1).

Julkaisutekstissä käytetään tyypillistä narratiivia siitä, että jos väitetty rikosentekijä on jollakin elämän osa-alueella tunnollinen ja nuhteeton, hän ei voisi tehdä rikosta kunnollisuutensa vuoksi. Tekstissä tuodaan esiin myös näkökulma uhreista – useimmiten naisista – juonittelijoina, jotka haluavat pilata rikoksista syytetyn maineen. Julkaisun visuaalinen puoli koostuu kuvapankkimaisesta kuvasta, jossa on naisoletettu puhelin kädessään. Kuva havainnollistaa tekstiä, jossa puhutaan seksuaalissävytteisten viestien lähettämisestä.

Kuva 4. Julkaisu 3. sukupuolinormien kauneusstandardeista (@voimaantunutmies, 8.12.2023).

Kuvassa 4. näkyvä julkaisu käsittelee ulkonäköön liittyviä sukupuolinormeja. Siinä viitataan julkaisuajankohtana 8.12.2023 uutiskynnyksen ylittymiseen laulaja Erika Vikmanin ulkonäöstä Linnan juhlien jatkoilla, joissa ihmisissä tunteita herättivät Vikmanin näkyvät kainalokarvat. Asiasta kohistiin sosiaalisessa mediassa, ja Vikmanin naisten ulkonäkönormeihin sopimaton ulkonäkö vaikutti herättävän monessa vihan ja ällötyksen tunteita. Toisaalta joissakin sosiaalisessa mediassa näkyneissä kommentteissa myös ihmeteltiin uutiskynnyksen ylittymistä asiasta. Tilin julkaisussa on käytetty Vikmanin sijaan laulaja Arppaa, jotta ulkonäköön liittyvät sukupuolinormit on saatu käännettyä ylösalaisin karnevalistiseen tapaan.

Julkaisussa tuodaan esiin naisten ja miesten välillä vallitsevat länsimaiset kaksoisstandardit kauneusihanteisiin ja erityisesti karvattomuuteen liittyen. Miehillä kehon karvat ovat usein toivottuja, ja niitä voidaan pitää jopa maskuliinisuuden mittarina.

Kauneusihanteisiin vastaavan länsimaalaisen naisen tulisi puolestaan olla karvaton lukuun ottamatta pitkää ja paksua tukkaa, kulmakarvoja sekä ripsiä.

Toinen räikeä esimerkki kaksoisstandardeista liittyy ikääntymiseen – naisille markkinoidaan ikääntymisen merkkien, kuten ihon juonteiden, ehkäisyä jo nuorelta iältä, ja vanhenemiseen suhtaudutaan pakollisena pahana etuoikeuden sijaan. Naisten ideaaliulkonäköön kuuluu nuorekkuus, ja ikääntymisen merkkejä naisruumiissa pidetään jopa häpeällisinä (Pirinen, 2001, s. 147). Toisaalta kuitenkin moniin kirurgisiin kauneustoimenpiteisiin, joilla yritetään ehkäistä tai häivyttää ikääntymisen merkkejä ihossa, suhtaudutaan paheksuen ajattelemalla, että nainen yrittää liikaa tai näyttää liian epäaidolta. Ikääntymiseen liittyvät asenteet näkyvät esimerkiksi myös kielessä, kuten vaikkapa sanonnassa ”miehet vanhenevat kuin viini, naiset kuin maito”.

Sarpilan ja muiden (2020, s. 2) mukaan naiset ovat voimakkaamman normatiivisen paineen kohteena kerätä esteettistä, ulkonäköön perustuvaa pääomaa samalla, kun heidän ei sallita normatiivisesti käyttää sitä sosiaalisessa ja taloudellisessa vaihdannassa. Samalla naiset joutuvat tasapainottelemaan ihannoidun ’luonnollisen’ ulkonäön ja esteettisten toimenpiteiden tuoman epäaitouden välillä. Naisen tulisi sopia vallitseviin kauneusstandardeihin ja sen hetkisiin trendeihin, mutta luonnollisesti ilman sen suurempia toimenpiteitä.

Julkaisun visuaalinen puoli on muuten yksinkertainen, mutta palat sanomalehdestä irvailevat uutiskynnyksen ylittymiselle aiheesta. Visuaalinen puoli on hyvin tekstipainotteinen eikä tekstin taustakuvaksi ole valittu esimerkiksi ihmistä tai mitään muutakaan elollista. Julkaisutextissä vitsaillaan mittasuhteilla, jotka Vikmanin kainalokarvojen näkyminen sai mediassa. Taustalla on tulkintani mukaan ajatus siitä, että jos Vikmanin kainalokarvoja ei nähnyt linnanjuhlien jatkoilla tai televisiotallenteesta, niin ainakin uutisoinnin ja somemyrskyn takia suurin osa on nyt nähnyt ne.

Kuva 5. Julkaisu 4. liittyen äitiyteen (@voimaantunutmiies 13.1.2024).

Kuvan 5. julkaisussa käsitellään äitiyttä ja syntyvyyden laskua Suomessa. Tulkitseen julkaisun pääteemaksi kuitenkin äitiyteen liittyvät asenteet, joten käsittelen syntyvyyskeskustelua enemmän julkaisun 7. yhteydessä, jossa teema kytkeytyy vahvemmin juuri siihen. Julkaisuhetken 13.1.2024 aikoihin omien havaintojeni mukaan julkaisun aiheet eivät ole olleet valtamediassa mitenkään erityisen pinnalla. Toki esimerkiksi juuri syntyvyyden lasku on ylipäätään puhuttanut paljon viime vuosina, ja siitä puhutaan jo kriisinä (ks. esim. Immonen & Nuoska, 2025; Raeste, 2024).

Kuvassa 5. näkyvässä julkaisussa julistetaan ihmiskehoa ja tehtävää jatkaa ihmislajia. Julkaisussa luodaan kuva siitä, että miehen (eli naisen) tärkein tehtävä on lisääntyä ja hoitaa jälkeläisiä, jotta ihmislaji jatkuu. Tästä merkinä käytetään kehoa, joka on luotu tuottamaan jälkikasvaa. Julkaisussa kehoa kuvailaan hyvin konkreettisesti ja graafisesti. Siinä tuodaan esiin näkökulmaa naisten elämäntehtävän tyypistämiseen kansoittajina. Äitiyttä pidetään sukupuolinormien mukaisesti tärkeimpänä roolina, joka naisen odotetaan täyttävän, ja josta kieltäytyminen aiheuttaa voimakkaimpia sosiaalisia rangaistuksia muiden

sukupuolinormien rikkomiseen verrattuna (Szekeres ja muut, 2023, s. 1876). Nainen saa uudenlaista sosiaalista arvostusta äidiksi tulemisen myötä. Eri tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että samalla heidän ammattitaitoaan työuralla kyseenalaistetaan äidiksi tulemisen jälkeen, toisin kuin isiksi tulevien kohdalla (Ellermers, 2018, s. 281). Miehet saavat myös useammin positiivista tunnustusta taidoistaan vanhempina (esim. Haines & Stroessner, 2019). Sen sijaan, että naisia yritettäisiin houkuttaa äitiyden pariin esimerkiksi juuri biologiaan vedoten, voisi tuloksettaampi olla tarkastella juurisyytä sen taustalla, miksi yhä useampi ei halua vanhemmaksi.

Julkaisun visuaalinen puoli on luontoteemainen, alastomuutta ja lisääntymistehtävää julistava. Kuvituksessa näkyy ihminen rantaluonnossa, ja siitä välittyy vaikutelma ihmisestä osana luontoa. Julkaisutekstinä käytetty vaaleanpunainen sydän-emoji kuvastaa tulkin-tani mukaan tapaa naamioida vastaavia naisille kommentoituja heittoja hyväntahtoisuuden tai kehujen piiriin.

Kuva 6. Julkaisu 5. stereotyypistä naisista emotionaalisina (@voimaantunutmies 29.4.2024).

Kuva 7. Julkaisu 5. stereotypiasta naisista emotionaalisina (@voimaantunutmies 29.4.2024).

Kuvissa 6. ja 7. näkyvät kuvakaappaukset julkaisusta, jossa otetaan kantaa vanhoilliseen asenteeseen naisista kykenemättöminä johtajapositiioihin tai vaarallisiksi luokiteltaviin ammatteihin, kuten poliisin virkaan, liian tunteellisuuden vuoksi. Julkaisuajankohtana 29.4.2024 valtamediassa oli pinnalla perussuomalaisten kansanedustaja Timo Vornasen ampumiskohu, jossa hänen epäiltiin osoittaneen kahta henkilöä aseella ja ampuneen ilman illanvieton yhteydessä helsinkiläisessä baarissa. Vornanen erotettiin perussuomalaisista tapahtuneen vuoksi. Julkaisussa irvailaan kohulla ja Vornasen tunteellisena pidettävänä käytöksenä sekä yhdistetään se hänen siviiliammattiinsa poliisina ja ammattiinsa kansanedustajana.

Patriarkaalisessa kulttuurissa feminiinisyys, joka yhdistetään naisiin, liitetään heikkouteen ja passiivisuuteen, kun taas maskuliinisuus, joka yhdistetään miehiin, liitetään vahvuuteen ja aktiivisuuteen (ks. Budgeon, 2014). Stereotyyppioita ominaisuuksista ja piirteistä on käytetty muotoilemaan toimijuuden rajoja. Naisia on kautta aikojen pidetty miehiä tunteellisempina sukupuolena, ja heidät on aiemmin jopa rajattu tieteellisten tutkimusten ulkopuolelle, sillä naisten tunteiden on ajateltu vaihtelevan

kontrolloimattomasti munasarjojen hormonitoiminnan vuoksi (Weigard ja muut, 2021). Tunneilmaisu usein liitetään yhteen feminiinisyyden kanssa, joten osa miehistä yrittää esimerkiksi tuntiessaan vahvoja surun tunteita välttää näyttämästä liikuttuneelta tai pyrkii jopa tukahduttamaan tunteensa kokonaan, jotta ei tuntisi itseään heikoksi (Wong ja muut, 2006, s. 113–114). Wongin ja muiden (2017, s. 88) mukaan maskuliinisten normien noudattaminen on yhteydessä mielenterveyden ongelmiin ja psykologisen avun hakemattomuuteen.

Sukupuoliroolit ja -stereotyytiat haittaavat toimintaa myös politiikan kentällä. Osa näkee naiset seksististen stereotyypioiden mukaisesti heikompana sukupuolena, ja naisten tietoja sekä taitoja vähätellään (ks. Holman, 2023). Schneider ja muut (2022) puolestaan tuovat esiin sen, miten naispoliitikot tai politiikkaan pyrkivät naiset kohtaavat miehiä herkemmin ennakkoluuloja äänestäjiltä. Heidän mukaansa tämä johtuu muun muassa siitä, että naisten toimijuuden rajat eivät mene yhteen politiikassa arvostettujen johtajuuteen liitettyjen piirteiden kanssa.

Julkaisuteksti hyödyntää internetissä käytettyä ”yllättyneet parijonoon” -sanontaa, jota käytetään kommentoimaan sarkastisesti jotakin tapahtumaa tai asiaa, josta ei oikeasti olla yllättyneitä. Julkaisun yhteydessä sanontaa on pyritty muuttamaan feminiinisemmäksi kynsihuoltojono-sanana avulla korostamaan sitä, että juuri naiset – joiden kynsihuollossa käyminen on yleisempää ja normalisoidumpaa kuin miesten – ovat yllättyneitä.

Kuva 8. Julkaisu 6. liittyen naisten salakuvaamiseen (@voimaantunutmies 28.6.2024).

Kuvan 8. julkaisussa 6. 28.6.2024 viittaa julkaisuajankohtana 28.6.2024 uutisoituun Ylilaudan salakuvaus -juttuun, jossa sivuston käyttäjät ovat ottaneet salaa kuvia naisten takapuolista julkisilla paikoilla ja jakaneet kuvat keskusteluihin. Keskusteluketjuissa on arvioitu naisten ulkonäköä ja jaettu vinkkejä, miten kuvata naisia niin, että he eivät varmasti huomaa. Julkaisussa irvaillaan jälleen uhrin syyllistämisen asenteilla ja pohditaan eri keinoja, joilla salakuvaus olisi voitu uhrien toimesta estää.

Ylilauta on suomalainen keskustelu- ja kuvafoorumi, jossa voi julkaista viestejä anonyymisti. Sillä on kyseenalainen maine muun muassa incel-yhteisöjen kokoontumispaikkana ja naisvihaa rehottavana keskustelupalstana. Oikeusministeriön selvitys on todennut sen olevan merkittävin julkaisualusta suomenkieliselle vihapuheelle (Kettunen & Paukkeri, 2021, s. 21).

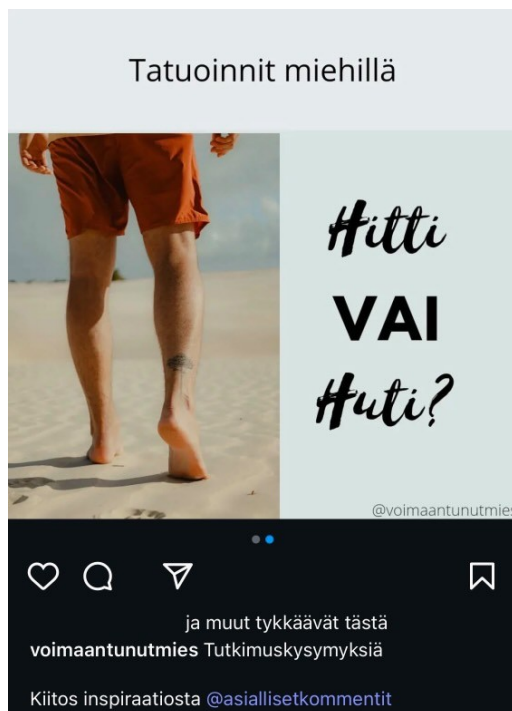
Ylilaudan salakuvaus -tapaus ei ole ainoaa laatuaan viime vuosina Suomessa. Viime kesänä uutisoitiin miehestä, joka kuvaa vähäpukaisia naisia rannoilla Youtube-kanavalleen. Mies ilmeisesti kuvaa salaa, mutta toimintaa on vaikeaa estää, ja se ei ole laista

katsottuna yksiselitteistä, sillä kuvaus tapahtuu julkisella paikalla (Holappa & Mäki-Kokila, 2024). Samoin Ylilaudan salakuvaus -tapauksessa kuvaus on tapahtunut julkisilla paikoilla, jossa kuvaaminen lähtökohtaisesti on sallittua. Tapaukset kuitenkin herättävät kysymyksen siitä, että jos kuvaaminen tapahtuu seksuaalisen häirinnän ja tirkistelyn lähtökohdista, eikö se pitäisi automaattisesti tuomita myös lain silmin.

Julkaisu on hyvin tekstipainotteinen, ja itse kuva koostuu vain tekstistä ja valitusta vihervästä taustaväristä. Julkaisuteksti ”Mitä ajatuksia” tulkintani mukaan viittaa siihen, miten absurdia on, että asiasta joudutaan edes keskustelemaan, ikään kuin tilanteen syylliset eivät olisi tiedossa.

Kuva 9. Julkaisu 7. syntyvyyden laskun yhteydestä ulkonäköön (@voimaantunutmies 1.7.2024).

Kuva 10. Julkaisu 7. syntyvyyden laskun yhteydestä ulkonäköön (@voimaantunutmies 1.7.2024).

Kuvien 9. ja 10. julkaisussa 7. inspiraation taustalla on @asiallisetkommentit-Instagram-tilin julkaisu samana päivänä 1.7.2024, jossa on kuva sanomalehdestä todennäköisesti mielipidekirjoitus- tai tekstiviestipalstalta. Sanomalehdessä lukee ”Suomen naisilla on paljon tatskoja. Paljon isoja tatskoja. Suomen naiset synnyttää ennätysvähän lapsia. Onko näillä yhteys?” Sanomalehtikuvan aitoudesta julkaistuna kirjoituksena ei voida olla täysin varmoja.

Tatuointeihin suhtaudutaan yhä useammin kehotaiteena, mutta tatuoituihin ihmisiin liittyy edelleen ennakkoluuloja esimerkiksi koskien älykkyyttä, hygieenisyyttä ja elämäntapaa (Ruotsalainen, 2016). Vanhemmat sukupolvet liittävät tatuoinnit monesti myös rikollisuuteen. Muutosta asenteissa on kuitenkin tapahtunut nuorempien ikäpolvien ja tatuointien valtavirtaistumisen myötä.

Syntyvyys on laskenut Suomessa kolme vuotta peräkkäin, ja vuonna 2024 kokonaishedelmällisyysluku oli matalin koko tilastointihistoriassa (Tilastokeskus, 2025). Tämän lisäksi väestö ikääntyy, joten huoli väestönmuutoksista hyvinvointiyhteiskunnan ylläpidon

ja työvoiman riittämisen kannalta lienee aiheellinen. Julkaisussa tuodaan esiin narratiivia siitä, kuinka naisille sysätään vastuu syntyvyyden laskusta siitä huolimatta, että lapsen aikaansaamiseksi tarvitaan myös siittiöitä. Syy esitetään olevan tässä yhteydessä ulkonäössä eli siinä, että naisista on tullut heteromiesten mielestä epäviehättäviä. Julkaisussa vastuussa olevina pidetään siis pelkästään naisia ja heidän ulkonäköään.

Syntyvyyskeskustelu mediassa tyypistyy lähinnä naisiin ja nimenomaan narratiiveihin 'korkeakoulutetuista kranttunaisista', joille 'tavalliset suomalaiset miehet' eivät kelpaa. Tässäkin keskustelussa median kehystyksellä on suuri vaikutus yleisiin asenteisiin sekä toisaalta esimerkiksi siihen, keitä vastuutetaan nykyisestä väestönkehityksestä ja syntyvyystilanteesta (ks. esim. Gråsten, 2018; Gråsten-Lahtinen, 2022; Kuokkanen, 2016). Samalla tullaan luoneeksi kuva siitä, että heteromiehillä olisi jonkinlainen kirjoittamaton oikeus naiskumppaniin. Tämän sijaan tuloksetta voisi olla tarkastella syvemmin syitä esimerkiksi sen taustalla, miksi naiset ovat miehiä tyytyväisempiä elämäänsä sinkkuina (ks. Sorsa ja muut, 2025). Miesten pariutumattomuudesta johtuvaa yksinäisyyttä pidetään myös herkemmin yhteiskunnallisena ongelmana, kun taas naisten yksinäisyyteen suhtaudutaan usein vitsailemalla heistä erakoituneina useiden kissojen omistajina.

Kuvassa 9. julkaisun visuaalinen puoli on tekstipainotteinen, jotta katsoja ohjaa siihen suurimman huomionsa. Taustalla on kuitenkin aiheeseen sopiva vaaleanpuna-valkoinen kuvio, joka esittää siittiöitä uimassa kohti munasolua. Kuvassa 10. on juorulehtimäinen ote hitti vai huti -tyyliin, joka yleensä liittyy naisiin, kuten naisten pukeutumisen trendeihin tai kauneuskirurgiaan. Julkaisuteksti viittaa julkaisun inspiraationlähteeseen, ja julkaisussa esitettyä kysymystä ehdotetaan tutkimuskysymykseksi irvailevaan sävyyn.

4.2 Naisten vastuuttaminen

Alaluvuissa 4.2–4.5 käsitellään tutkimusaineistosta tunnistettuja teemoja. Jokaisessa alaluvussa käsitellään yksi nimetty teema. Jokainen teema koostuu 2–3 nimetystä

koodista, jossa spesifioidaan tarkemmin teemaan liittyviä tuntomerkkejä tai ominaisuuksia. Pienemmistä osista koostuvat koodit siis muodostavat jokaisen havainnoidun teeman.

Taulukossa 2. esitetään tunnistetut teemat ja niiden koodit sekä niiden sijainnit analyysiluvussa. Kaksi ensimmäistä teemaa eli naisten vastuuttaminen ja naisten vähättely muodostuvat kumpikin kolmesta eri koodista. Kaksi jälkimmäistä teemaa eli naiset nöyrinä ja kunnioittavina sekä naiset luontaisten tarpeiden tyydyttäjinä koostuvat kummakin kahdesta eri koodista.

Taulukko 2. Tunnistetut teemat ja koodit

Luku	Teema	1. koodi	2. koodi	3. koodi
4.2	Naisten vastuuttaminen	Nainen yliherkkänä	Nainen epäluotettavana	Nainen juonittelijana
4.3	Naisten vähättely	Nainen heikko-luonteisena	Nainen epäuskottavana	Nainen seksualisoituna
4.4	Naiset nöyrinä ja kunnioittavina	Itsekäs nainen	Huomionhakuinen nainen	-
4.5	Naiset luontaisten tarpeiden tyydyttäjinä	Nainen viehättävänä kumppanina	Nainen lisääntymis-vietin kohteena	-

Naisten vastuuttamisen teemaan sisältyy kolme eri koodia, joissa kaikissa toistuu tapa siirtää naisille vastuu miesten käytöksestä. Nämä kolme tunnistettua koodia ovat nainen yliherkkänä, nainen epäluotettavana ja nainen juonittelijana. Ensimmäiseen koodiin sisältyvät kommentit, joissa naisista luodaan kuva yliherkkinä ja kaikesta mahdollisesta loukkaantuvina. Naiset kuvataan näissä kommentteissa epäloogisina ja liian emotionaalisina, minkä vuoksi naisten pahastuminen tai loukkaantuminen ei ole oikeutettua tai perusteltua, vaan se johtuu naisten omista ominaisuuksista.

- (1) Eihän niistä kuvista voi edes tunnistaa ketään, joten mitä väliä? Itkijämiehet taas keksineet oikein tekemällä valittamisen aiheita. Uliuliuli. Eipä ole taas miehillä oikeita ongelmia, kun pitää tällaisestakin asioikseen

mielensä pahoittaa. Onko sinne nettiin sitä paitsi pakko mennä niitä kommentteja lukemaan, jos sitten noin itkettää? (327 tykkäystä, julkaisu 6.)

- (2) Jos tulevat julkiselle paikalle, niin pitää kestää ja tiedostaa se, että kuka vaan voi kuvata ja jakaa kuvan nettiin. Että kannattaa miehen pysyä kotona, jos ei tuota kestä. (406 tykkäystä, julkaisu 6.)

Esimerkkikommentissa (1) naisia kuvataan yliherkkinä ja miesten epäeduksi juonitteluvina ylitulkitsijoina. Samalla väheksytään seksuaalista häirintää ja syytetään uhria siitä. Kummassakin esimerkkikommentissa (1) ja (2) naisten vastuuttaminen näkyy pyrkimyksenä rajoittaa heidän olemistaan ja liikkumistaan. Kommentissa (2) on selkeästi tulkittavissa asenne siitä, että naiset ovat yliherkkiä, ja heidän pitäisi kovettaa itseään, jotta he eivät loukkaantuisi niin helposti.

Toisen koodin kommentteissa naiset esitetään todellisia tunteitaan piilottavina ja epävarmoina omista ajatuksistaan ja haluistaan, mikä tekee heistä epäluotettavia. Näissä kommentteissa esimerkiksi seksuaalisen häirinnän aiheisiin liittyen naisista luodaan vaikutelma, että he kuitenkin salaa toivoivat häirintää ja kommentointia ulkonäöstä sekä saavat siitä mielihyvää. Häirintä rinnastetaan kommentteissa huomion antamiseen, josta naisen tulisi olla kiitollinen.

- (3) Kuulkaas. Nyt taitaa olla niin, et nainen lähettää ihan normaaleja viestejä ja mies taas ylitulkitsee niitä. Ei niissä mitään seksuaalis sävytteitä ole. Toivoo vaan ja kuvittelee kaikenlaista. Ei kaikkea tartte pyöritellä päässä niin moneen kertaan. Ottaa nyt sanat siten kun ne sanotaan, kehitelemättä mitään piilomerkityksiä mihinkään. 😏 Miehet 😏 (171 tykkäystä, julkaisu 2.)
- (4) Eihän niitä ole pakko lukea? Ja sehän on vain naisellinen tapa kehua. (192 tykkäystä, julkaisu 2.)

Esimerkkikommentissa (3) naiset kuvataan miesten viestien ylitulkitsijoina, joista he tarkoituksenmukaisesti yrittävät etsiä piilomerkityksiä. Naisista luodaan vaikutelma

epäloogisina ja miesten päänmenoksi juonittelevina. Kommentissa (4) naisia syyllistetään miesten ahdistelevien kommenttien lukemisesta. Loukkaantuminen voitaisiin kommentin mukaan estää sillä, että naiset eivät lukisi kommentteja sen sijaan, että miehet jättäisivät kommentoimatta epäasiallisesti.

Kolmannessa koodissa naiset esitetään provosoivina ja juonittelevina, jotka jälleen nauttivat saamastaan häirinnästä. Naisista annetaan vaikutelma petollisina ja ansoja virittävänä vehkeilijöinä, joihin miehet 'lankeavat' eli häiriköivät naisia. Juonittelu rinnastetaan erityisesti tarkoituksenmukaiseen provosointiin, jolla tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi ihoa paljastavaa tai tiukkaa vaatetusta.

- (5) Julkisilla paikoilla kuvaaminen on sallittua. Saa nykymiehet ihan itseään syyttää, jos on valinnut päällensä jotakin sellaista, joka myöhemmin sitten hävettää. Toivottavasti ovat edes sinkkuja, ei tuollaisia miehiä voi kenenkään naisen olettaa kumppanikseen haluavan, korkeintaan leikkikaluksi... Onneksi itse osaan aikuisena miehenä pukeutua julkisilla paikoilla säädyllisesti, enkä kekkuloi ympäriinsä missään kirkkaanvärisissä pippelishortseissa. Sellainen kuuluu makuuhuoneeseen ja vain sen oman naisen silmille, jos hän sellaisesta tykkää 😊 (308 tykkäystä, julkaisu 6.)
- (6) Nooo nykyään ollaan niin itsenäistä poikaa mutta kummasti naisen rahat kelpaa ja mami saa hoitaa 😊 mutta joo "itseilmaisuhan" se vaan on että poitsut pistää timmiä teliamyyjä pöksyä töihin jalkaan. En valita kivahan niitä kireitä periä on katella mutta voisko pojatki lopettaa valittelun ja nauttia huomiosta 😊 (145 tykkäystä, julkaisu 2.)

Molemmissa esimerkikomentteissa (5) ja (6) tuodaan esiin uhrin syyllistämisen asenteita. Kommenteissa naisia vastuutetaan kohtaamastaan seksuaalisesta häirinnästä pukeutumisesta huomauttamalla. Esimerkkikommentissa (5) tietyllä tavalla pukeutuminen myös rinnastetaan naisen arvon alenemiseen, joka perustuu (mies)kumppanin löytämiseen. Samalla tuodaan esiin oletusta siitä, että naisen miellyttää kumppaniaan seksuaalisesti. Esimerkkikommentissa (6) tuodaan esiin selkeämmin asenteet naisista juonittelijoina, jotka pyrkivät saamaan miesten huomiota. Tämä juonittelu tapahtuu kommentin

mukaan ihonmyötäisiin vaatteisiin pukeutumalla. Se korostaa sitä, että naisten tulisi olla tyytyväisiä saamastaan kohtelusta.

4.3 Naisten vähättely

Tässä teemassa toistuvat kuvaukset naisten vähättelystä ja kykenemättömyydestä eri toimintoihin tai asioihin. Teeman kolme tunnistettua ja nimettyä koodia ovat: nainen heikkoluonteisena, nainen epäuskottavana ja nainen seksuaalisoituna.

Ensimmäisessä koodissa naiset kuvataan heikompiluonteisina ja vähä-älyisempinä kuin miehet. Kommenteissa toistuivat myös kuvaukset naisista ylitunteellisina ja hormonien vietävissä olevina. Emotionaalisuus nähdään naisen luontaista heikkoutta lisäävänä tai tukevana. Koodiin kuuluvat kommentit myös havainnollistavat ajatusta siitä, että naisten ei pitäisi osallistua esimerkiksi vastuullisuutta, vakautta, johdonmukaisuutta ja terävää älyä vaativiin tehtäviin.

- (7) Mihin tämä maailma on menossa?? Antaa nyt ase miehelle?? Sanokaa nyt, että tämä on jokin vitsi? Eihän miehille voi imuria vaikeamaa esinettä käteensä antaa! Kohta ne keksivät, että miehiä otetaan metsästysseuroihin, mieltikää avuttomia ukkoja eksyneenä metsässä aseensa kanssa. 🤔 Miehet ovat niin kömpelöitä muutenkin. (230 tykkäystä, julkaisu 5.)
- (8) Ehdottomasti! Kaikille osapuolille on parasta että vain selväjärkiset, kylmähermoiset naiset saavat käsitellä aseita. Mies+tunnekuuhu+ase= yllälyönti 🤖 (377 tykkäystä, julkaisu 5.)
- (9) Tuntuu niin hullulta, että miehet saavat ajaa kortin yhtä nuorina kuin naiset, vaikka jokainen tietää, että hormonipäissään pyörivä nuori mies ei kykene tekemään rationaalisia ratkaisuja ja on iso riski liikenteessä. Mutta tämä on kai sitä tasa-arvoa, että miehetkin saavat ajaa, huhhuh. (13 tykkäystä, julkaisu 1.)

Esimerkkikommentissa (7) naisista luodaan kuva hölmöinä. Heidän ajatellaan olevan avuttomia ja kömpelöitä, ja kommentti välittää vaikutelmaa siitä, että miehen tulisi lähes holhota naista, jotta hän voisi jotenkin pärjätä elämässä. Esimerkkikommenteissa (8) ja (9) naisten vähättely perustuu pääosin heidän näkemiseensä hormonien vietävissä olevina toimiakseen järkevästi toimimaan järkevästi. Kommentti (9) myös irvailee tasa-arvon edistymiselle.

Nainen epäuskottavana -koodissa naisten uskottavuuden edelle menee miesten uskottavuus. Pääosa koodin kommenteista liittyy seksuaaliseen ahdisteluun, joissa ahdistelusta syytetty menee uskottavuudessa ahdistelun uhrin edelle. Uhrin kokemuksia ja tunteita vähätellään, ja kommenteissa valitaan mennä ahdistelusta syytetyn puolelle. Tätä esiintyi erityisen paljon julkaisussa 2., joka tulkintani mukaan liittyy Aku Hirviniemen ahdistelukohuun.

- (10) Niin mukava nainen, en kyllä usko että on tehnyt mitään väärää. Aina ollut minullekin tosi kiva ja tykätty työyhteisössä. (195 tykkäystä, julkaisu 2.)
- (11) Ei ole minua ahdistellut ja hänhän sanoo pitävänsä kaikista miehistä. Onhan hänellä omiakin poikia. Ei varmasti tee mitään väärää. Ja jos jonkun viestin laittoikin, niin varmasti vain hyvää hyvyyttään moiselle rotalle. (45 tykkäystä, julkaisu 2.)
- (12) Joo, koska en mä ole koskaan ketään ahdistellut, tai kukaan tullut sanomaan että olisin. Kysyin neulomisporukalta ja sauvakävelyoporukalta, niin ei nekään kuulemma ole koskaan ahdistelleet ketään. Eli sellaista ahdistelua ei ole, se on täysin keksittyä ja tässä yritetään nyt vaan syyttää kaikkia naisia, joka loukkaa minua syvästi! (29 tykkäystä, julkaisu 2.)

Esimerkkikommenteissa (10) ja (11) esitetään tyypillistä narratiivia siitä, miten 'hyvät tyytit' eivät ahdistele tai raiskaa. Tähän liittyy narratiivi siitä, että jos syytetty ahdistelija toimii jollakin toisella elämän osa-alueella tunnollisesti ja hän on yleisesti pidetty, hänen ei uskota voivan syyllistyä ahdisteluun tai muuhun tuomittavaan käyttäytymiseen. Esimerkkikommentissa (11) lisäksi tuodaan esiin se, kuinka naisten tulisi olla kiitollisia

ahdistelusta, sillä se on vain miesten tapa osoittaa huomiota. Kommentissa (12) kielle-
tään koko ahdistelun olemassaolo sillä perusteella, että ei itse ole ahdistellut eikä tunne
ketään ahdistelijaa. Siinä mainitut harrastusporukat edustavat stereotyyppisiä naisten
harrastuksina pidettyjä aktiviteetteja. Lisäksi esimerkkikommentissa irvaillaan ihmisille,
jotka ottavat ahdistelusta kertovien sanomiset itseensä.

Naisten seksualisoinnin koodissa naisia vähätellään seksuaalisen objektivoinnin kautta.
Koodiin liittyy keskustelu naisten markkina-arvosta eli siitä, kuinka haluttavana heitä pi-
detään miesten keskuudessa. Kommenttien perusteella markkina-arvoon vaikuttaa hei-
kentävästi naisen näkeminen liian eroottisena, jolloin häntä pidetään 'halpana', ja sen
myötä häneen suhtaudutaan arvottomana. Lisäksi kommentteissa naisten saavutuksiin,
esimerkiksi työuralla, suhtaudutaan väittäen niitä seksillä saaduiksi, samalla ajaen agen-
daa, jonka mukaan naiset eivät voisi menestyä älyn perusteella. Kommentteissa naisten
arvo perustuu siis heidän ulkonäköönsä.

- (13) Ei mua haittaa sellanen "tuhma poika"-look ollenkaan. Halvan näköisestä
miehestä näkee päältä että on helppo kellistää nii hyvä vaa että ei tarvi
mieltä jaksaako nähdä vaivaa vai onko pihtari 😊👉 (113 tykkäystä, jul-
kaisu 7.)
- (14) Mitä väliä? Tunnetusti äijähän ei osaa ajaa, tyttöjen juttuja. Äijät voi kes-
kittyä sen sijaan näyttämään hyvältä ja lukemaan vaikka karttaa, jos ne
sen vielä osaa. (63 tykkäystä, julkaisu 1.)
- (15) en tiiä mut oon ymmärtänyt et reittä pitkin ja ulkonäöllä on päässyt edes
levyttämään. (5 tykkäystä, julkaisu 3.)
- (16) Huti!Kyllä tatuointi miehellä on sama kuin -30% tarra kabanossissa. Kun-
non nainen ei ostele ale tuotteita vaan kyllä sen sisäfilen pitää olla ihan
lihatiski kamaa.Napakkaa ja tuoretta. (117 tykkäystä, julkaisu 7.)

Esimerkkikommentissa (13) tuodaan esiin myös näkemys siitä, että tietynnäköinen nai-
nen antaisi pelkällä ulkonäöllään luvan seksuaaliseen kanssakäymiseen hänen kanssaan.
Kommentissa (14) naisten saavutettavissa oleviksi taidoiksi katsotaan viehättävältä

näyttäminen. Sen sijaan autolla ajamisen osaamista ei pidetä realistisena naisille. Kommentti myös antaa ymmärtää, että naisen tulisi miellyttää miestänsä näyttämällä hyvältä. Esimerkkikommenteissa (14) ja (15) tuodaan esiin näkökulma siitä, että naisten osaaminen perustuu vain ulkonäköön tai sen hyödyntämiseen. Kommentissa (15) tätä käytetään suoraan perusteluna naisten saavutuksille. Esimerkkikommentissa (16) naisista ja heidän kehoistaan puhutaan hyvin graafisesti, ja heitä rinnastetaan lihaan. Kommenteissa (13) ja (16) tietynlaiset ulkonäölliset valinnat esitetään naisten arvoa halventavina. Kaikissa näissä kommenteissa naisia arvotetaan ulkonäön perusteella.

4.4 Naiset nöyrinä ja kunnioittavina

Tämä teema nostaa esiin sukupuolinormia ja ihannetta naisista nöyrinä ja etenkin miehiä kunnioittavina. Siinä toistuvat naisiin kohdistuvat odotukset alistuvina, passiivisina ja epäitsekkinä. Näitä odotuksia vastaan tulkittuja toimia pidetään paheellisena. Teeman keskiössä on pyrkimys rajoittaa naisia pysymään heille annetuissa rooleissa, ja tämän vastustelu tai liikkumatilaa venyttämään tähtäävä toiminta, saa aikaan vastustusta. Teema koostuu koodeista itsekäs nainen ja huomionhakuinen nainen. Itsekäs nainen -koodiin kuuluvissa kommenteissa tuodaan ilmi, että toiminta ja valinnat, joita nainen tekee omasta halustaan, pidetään itsekkäinä. Tällaisia ovat esimerkiksi itsensä toteuttaminen ja oman ulkonäön muokkaaminen sellaiseksi kuin itse haluaa. Ihanteena olisi sen sijaan patriarkaalisen linssin läpi toiminen, jossa nainen on nöyrä ja elää puolisoa tai jälkikasvua varten. Vastakkaista toimintaa toteuttavat ohjataan kohti häpeää.

- (17) Kyllä! Miehet ovat nykyään vain kiinnostuneita itsestään. Tämä itsekäs "minäminä"-asenne laskee syntyvyyttä rajusti. Nykyaika on pilannut miehet, kyllä ennen keskityttiin oikeisiin asioihin eikä itsensä pilaamiseen nykyhömpötyksillä. (107 tykkäystä, julkaisu 7.)
- (18) Miehen kuuluu olla komea ja keimaileva, mutta samalla nöyrä ja viaton, että nainen sitten urosta valitessaan tietää saavansa sopivan hoitajan lapsilleen. Kyllä mä vähän olen huolissani sellaisista uraiseista, jotka sitten

jättävät lapsensa tuosta vaan äitien tai päiväkodinsetien vastuulle. Heillä jää niin ohueksi suhde omiin lapsiinsa ja lapsetkin sitten kasvavat miten sattuu. Ei äiti voi korvata isää mitenkään. Ennen kyllä oli ihan tavallista, että isä pyöritti kotia, hoiti lapset ja pesi pyykit, kun äidit tekivät pitkää päivää tärkeissä tehtävissä perheen elannon eteen. Se oli normaali. Nyt on kaikki miesasialiikkeet sun muut pilanneet senkin. (13 tykkäystä, julkaisu 4.)

- (19) Pitää myös sitten kyllä käyttää niitä lapsen huolehtimiseen luotuja käsiä, ällöttää sellaset meninisti-miehet nykyään, jotka ei hoida omia lapsiaan, kuka sen sitten tekee 🤖 (56 tykkäystä, julkaisu 4.)

Esimerkkikommentissa (17) naisten itsekkääksi nähty toiminta eli omasta ulkonäöstä päättäminen tatuointien ottamisen muodossa esitetään syyksi mataliin syntyvyyslukuihin. Kommentissa (18) tuodaan esiin vanhakantaisia ja ihannoituja näkemyksiä heteroparisuhteessa elävien naisten ja miesten rooleista. Siinä tuodaan esiin myös naisiin kohdistuvien odotusten ristiriitaisuutta. Kommentin (18) tapaan myös esimerkkikommentissa (19) naisia syyllistetään siitä, jos he eivät ole kotiäitejä, vaan käyvät töissä. Kummasakin esimerkkikommentissa feminismi ja naisasialiikkeet yhdistetään itsekeskeisyyteen. Molemmista kommentteista luodaan vaikutelma siitä, että äidit laiminlyövät velvollisuuksiaan, jos he eivät ole kotiäitejä. Kaikissa koodin esimerkkikommenteissa naiset pyritään saattamaan valintojensa pohjalta häpeään.

Huomionhakuisen naisen koodissa naisten pääprioriteetiksi esitetään huomion saaminen, etenkin miehiltä. Kommenteissa huomion hakemiseen liitetään vahvasti tietynlaisen ulkonäköön. Tulkittua huomionhakuisuutta pidetään epäkunnioittavana muista kohdistaan ja sitä pidetään myös oikeutuksena häirintään. Koodissa toistuu jälleen ajatus siitä, että naisten tulisi olla tyytyväisiä ja kiitollisia kohdatessaan häirintää miehiltä.

- (20) Se on se Arppa kun ei enää muulla huomioo saa niin luultavasti hirveät karvapuskat joita olisi halunnut näytellä mutta onneksi ei näytellyt kun koko itsenäinen suomi olisi pilalla muuten ja koko juhla. Ei mitään kunnioitusta miehillä nykyään 🤖 (686 tykkäystä, julkaisu 3.)

- (21) Pukeutumisesta voi myös päätellä, hakeeko mies naisten huomiota. Jos on pukeutunut muuhun kuin verkkareihin, niin itsehän sitä huomiota silloin kerjäävät. Eikä kai kukaan voi pahastua, jos takapuolta keuhutaan netissä 🤔 (179 tykkäystä, julkaisu 6.)
- (22) Voita is me miehet jäädä vaan kotiin jos ei halua tulla nähdyksi, tai edes valita peittävämmät vaatteet. Ihmeellistä huomionhakuisuutta ensin pukea shortsit ja sitten muka valittaa jos netistä löytää kuvia omista sääris-tään (35 tykkäystä, julkaisu 6.)

Esimerkkikommentissa (20) tuodaan esiin se, miten naisten ihokarvojen ajelemattomuus vastoin länsimaisia kauneusihanteita näyttäytyy radikaalina tekona ja jopa kunnioituksen puutteena muita kohtaan. Kommentit (21) ja (22) ehdottavat tietynlaisen pukeutumisen olevan merkki siitä, että nainen haluaa huomiota. Niissä häirintä rinnastetaan huomion-antamiseksi, josta naisen tulisi olla mielissään. Esimerkkikommentissa (22) huomaute-taan siitä, että naisen ei tarvitsisi liikkua kodin ulkopuolelle, jos pahastuu salakuvauk-sesta.

4.5 Naiset luontaisten tarpeiden tyydyttäjinä

Viimeisen teeman kohdalla keskiössä on tietynlaisen käytöksen tai mielipiteiden perus-telu luontaisilla biologisilla tarpeilla ja lisääntymisvietillä. Teema koostuu kahdesta koo-dista: nainen viehättävänä kumppanina ja nainen lisääntymisvietin kohteena.

Ensimmäinen koodi pitää sisällään kommentit, joiden tausta-ajatuksena on se, että nai-selle yksi tärkeimmistä prioriteeteista elämässä on löytää (mies)kumppani ja saada lapsia. Kumppanin löytämisessä korostetaan sitä, että on tärkeää, että mies pitää naista ulkoi-sesti viehättävänä. Näissä kommentteissa puhutaan siitä, että jos nainen ei sovi kauneus-ihanteeseen tai tietoisesti rikkoo vallitsevia kauneusstandardeja, ei hänen tarvitse ihme-tellä, ettei kumppania miesten joukosta löydy eikä mahdollisuutta jälkikasvuun ilmaannu.

Biologiaan liitetyillä asioilla, kuten miesten luontaisilla ominaisuuksilla ja tarpeilla sekä jälkikasvun hankkimisen prioriteetilla perustellaan ulkoisen viehätysten korkealle arvotamista kumppanissa. Kommenteissa toistuvat ajatukset siitä, että naisen arvo on merkittävällä tavalla kiinni hänen ulkonäössään.

- (23) Mitä jos mies peittelee jotain ihovirheitä tms tatskoilla? Miten voi tietää, millaiset geenit todella häneltä lapselle saa? Ehdottomasti ei miestatskoille, luonnollisuus lisääntymisessä valttia 🙄 🍷 (65 tykkäystä, julkaisu 7.)
- (24) Joo, kyllä se väkisinkin ärsyttää, kun mies ei sen vertaa viitsi nähdä vaivaa miellyttävän ulkonäön eteen, että ajelisi kainalokarvat. 😏 Kainalokarvat miehellä on vaan epäsiistit ja rumat, en halua semmoisia nähdä. Naisilla ne on tietysti normaalit, seksikkäätkin. (236 tykkäystä, julkaisu 3.)
- (25) Miesten pitäisi kuitenkin ensisijaisesti olla hyviä isiä, kuka tuollaisen leimatun ukon nyt lastensa isäksi haluaa. Mitä ne muut isätkin sitten leikki-puistossa ja uimarannalla ajattelevat. Kyllä tatuoinnit ovat vanhanajan merinaisten ja linnagimmojen juttu. (251 tykkäystä, julkaisu 7.)

Esimerkkikommentissa (23) naisten ottamien tatuointien esitetään häiritsevän arviointia siitä, miltä mahdollinen jälkikasvu näyttäisi. Kommentissa naisen ulkonäkö ja lisääntymiskyky arvotetaan korkealle ja jälkimmäistä pidetään jälleen olettamuksena. Kommentissa (24) tuodaan esiin ulkonäköihanteisiin liittyvät kaksoisstandardit naisten ja miesten välillä. Ihokarvojen poistamatta jättäminen rinnastetaan viitseliäisyyteen ja laiskuuteen. Naisen ilmaistaan tällöin epäonnistuvan (mies)kumppaninsa miellyttämisessä. Kommentissa (25) nostetaan esiin naisten kelpaamattomuus äideiksi ulkonäön perusteella. Siinä myös annetaan painoarvoa muiden ihmisten mielipiteille naisen ulkonäöstä ja luodaan kuva siitä kaikkien yhteisesti arvosteltavana asiana. Kommentissa (25) tuodaan esiin myös tatuointeihin liittyviä ennakkoluuloja ja vanhanaikaisia stereotyyppioita. Kaikissa koodin esimerkkikommenteissa tulee esiin olettamukset ja vaateet siitä, että naisella pitäisi olla (mies)kumppani ja hankkia hänen kanssaan lapsia.

Toisessa koodissa häiritsevää tai ahdistelevää toimintaa ja käytöstä oikeutetaan luontaisilla tarpeilla ja lisääntymisvietillä. Ne nähdään muuttumattomina ja kyseenalaistamattomina syinä toiminnalle. Kommenteissa muun muassa kuvataan biologista tarvetta perheensisäykselle ja maskuliinisten miesten luontaista toimintaa, joka johtaa esimerkiksi tuijottamiseen ja salakuvaamiseen. Kommenteissa myös oikeutetaan viehättymistä itseä nuoremmista naisista 'hedelmällisellä' ulkonäöllä, mikä kuvataan hyväksyttävänä ja luonnollisena lisääntymisprioriteetin vuoksi.

- (26) miehelle on pullotus ja peppu luotu ihan katsomista varten, minkä minä sille voin??????? (164 tykkäystä, julkaisu 6.)
- (27) Tutkimusten mukaan noin 22-vuotias mies on naisen silmissä haluttavin, koska on hedelmällisin. (191 tykkäystä, julkaisu 4.)
- (28) Halusi nainen lapsia tai ei, hän etsii alitajuisesti suvulleen jatkajaa. Siksi nainen ei voi vastustaa leveälanteisia miehiä, joiden ajatellaan olevan muita parempia siittäjiä. (116 tykkäystä, julkaisu 4.)

Komentissa (26) naisten muotojen olemassaoloa käytetään perusteluna epäasialliselle käytökselle. Kommentti antaa vapautuksen vastuusta miehille, sillä heidän ajatellaan olevan voimattomia naisten kehojen edessä. Esimerkkikommentissa (27) tuodaan esiin näkemys siitä, että miehen iästä riippumatta hän pitää viehättävimpänä nuorta naista biologisten ominaisuuksien vuoksi. Kommentilla pyritään oikeuttamaan tätä näkemystä. Esimerkkikommentissa (28) biologisen lisääntymistarpeen ajatellaan hallitsevan miehen ulkonäöllisiä mieltymyksiä, jotka nostetaan korkealle parinvalinnassa. Kommentissa käytetty ilmaus leveälanteisista miehistä siittäjinä pohjautuu ihanteeseen leveälanteisista naisista, joiden ajatellaan olevan hyvä synnyttäjiä. Tästä puhutaan myös 'synnyttäjän lantiona'.

4.6 Analyysin yhteenveto: naisten toimijuus

Instagram-tilin @voimaantunutmies analysoiduissa julkaisuissa ja niiden kommenttiketjuissa käsiteltiin useita aiheita naisiin kohdistuvista yhteiskunnallisista odotuksista, rajoitteista, haasteista ja arjen tilanteista niin vapaa-ajalla ja työaikana kuin kotiympäristössä sekä julkisissa tiloissa. Tarkastelluissa sisällöissä toistuvia aiheita olivat naisten kohtaama väheksyntä ja vähättely eri konteksteissa. Väheksyntä näkyy esimerkiksi seksuaalisena objektivointina, kunnioituksen puutteena halventavassa puheessa ja ylipäättään naisten arvottamisessa ulkonäön perusteella. Myös vähättely toistui eri aiheita koskevilla kommentteilla, kuten naisten taitojen ja osaamisen aliarvioimisessa, kohdatun epäoikeudenmukaisuuden mitätöimisessä ja älyllisyyden sekä loogisuuden vähättelyssä jopa holhoamista vaatimiseen asti. Nämä todistavat kokemusta siitä, että naisia pidetään vähempiarvoisina miehiin verrattuna.

Moni kuvattu epäoikeudenmukaisuuden kokemus liittyi seksuaaliseen häirintään. Kehollisen autonomian ongelmat näyttäytyivät tutkimusaineistossa muun muassa puutteina oikeudessa muokata ulkonäköään haluamallaan tavalla, oikeudessa ruumiilliseen koskemattomuuteen ja olla vapaa sanallisesta seksuaalista häirinnästä, oikeudessa päättää lasten hankkimisesta, omasta seksuaalisesta aktiivisuudestaan ja seksuaalisesta suuntautumisestaan ilman ennako-oletuksia. Seksuaalisen häirinnän kokemuksissa vastuu siirrettiin kokonaan uhrille.

Kommenttiketjut antavat useita viitteitä myös siihen, että tilaa ottavaan naiseen, joka toimii määrätietoisesti priorisoiden omia tarpeitaan ja tavoitteitaan suhtaudutaan negatiivisesti. Samalla kuitenkin, kun miehiä kuvataan vastaavasti heidät liitetään kunnianhimoisuuteen ja muihin positiivisiin attribuutteihin. Sukupuolistereotyyppiat vaikuttavat naisten ja miesten arvioidun kyvykkyyden lisäksi siihen, miten itse työsuoritusta arvostellaan (Ellemers, 2018, s. 279). Urallaan edenneen naisen tavoitteita vähätellään ja kyseenalaistetaan esimerkiksi liittämällä menestys seksuaalisiin palveluksiin. Kommenttiketjujen analysoinnin perusteella naiset kokevat vähättelyä elämän jokaisella osa-

alueella, ja se vaikuttaa merkittävästi heidän mahdollisuuksiinsa tehdä valintoja ja toimia, ja saada sen myötä aikaan haluamiaan lopputuloksia.

Analyysin perusteella on selkeästi havaittavissa, että naisten toimijuuden keskiössä on muiden tarpeiden asettaminen omien tarpeiden kustannuksella ja muiden miellyttäminen. Naisellisuuden hyveisiin kuuluu keskeisellä tavalla kyky miellyttää, ottaa toiset huomioon ja täyttää heidän toiveensa (Lempiäinen, 2001, s. 40–41). Naiset myös vastuuteen ympärillä olevien – etenkin miesten – käytöksestä. Kommenteissa tuotiin esiin laajasti näkökulmaa siitä, että naisia pyritään lähes kontekstista riippumatta syyllistämään epäonnistumisista, muiden kyseenalaisesta käytöksestä, miesten valinnoista ja yhteiskunnallisista ongelmista.

Tutkimusaineiston julkaisujen ja kommenttikenttien sukupuolinormeja ja -stereotyyppioita käsitteleviä teemoja ovat naisten vastuuttaminen muiden, etenkin miesten käytöksestä, naisten vähättely elämän eri osa-alueilla, odotukset ja vaatimukset naisista nöyrinä ja kunnioittavina sekä luontaisten tarpeiden tyydyttäjinä. Tutkimusaineiston ja sen kautta muodostuvien teemojen perusteella naisten toimijuudesta muodostuu ahdas kuva. Toimijuutta kuvataan satiirin keinoin kapeana, jota eri sukupuolinormit ja -stereotyyppit rajoittavat. Mahdollisuudet tehdä yksilöllisiä valintoja ja toimia sekä saavuttaa niillä haluamiaan lopputuloksia ilman negatiivisia sosiaalisia seurauksia ovat suppeat.

Kommenttiketjujen perusteella tehdyt havainnot osoittavat, että naisten odotetaan olevan ennen kaikkea hoivaavia äitejä, lempeitä parisuhdekumppaneita, epäitsekäitä ja joustavia kollegoita sekä yhteiskunnan kauneusstandardeja mukailleen ulkoisesti viehättäviä. Nämä itsessään eivät ole huonoja asioita, mutta ne muodostuvat vahingollisiksi silloin, kun niitä vaaditaan kaikilta naisilta, ja heillä ei ole tilaa tehdä muita valintoja tai toimia toisin elämässään ilman sosiaalisia haittavaikutuksia. Yhdistettynä toimijuuden raameihin siitä, mitä naisen ei tulisi olla tai mikä ei ole hyväksyttävää, muodostuu todella kapea kuva siitä, mitä nainen lopulta saa yhteiskunnallisesti hyväksyttävästi olla.

5 Päätäntö

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli hahmottaa, miten sukupuolittuneita yhteiskunnallisia valtarakenteita kommentoidaan Instagramissa. Tutkimuksessa tarkasteltiin Instagram-tiliä @voimaantunutmies, joka tekee memeettisiä satiirisia julkaisuja sukupuolinormeista- ja stereotyyppioista, jotka pyrkivät herättämään ihmisissä ajatuksia hegemonista valtaa kohtaan. Aineisto koostui tilin seitsemästä kommentoiduimmasta julkaisusta aikavälillä 1.11.2023-1.11.2024 ja niiden kommenttiosioista. Kriittistä diskurssianalyysia ja temaattista analyysia soveltava tutkimus osoittaa, että naisten toimijuus näyttäytyy yhä kapeana, ja sitä rajoittavat erilaiset sukupuolinormit ja -stereotyypit.

Instagram-tilin @voimaantunutmies julkaisut synnyttävät keskustelua sukupuolinormeihin ja -stereotyyppioihin liittyvistä aiheista. Julkaisut ja niiden kommentointi voivat toimia merkityksellisenä keinona purkaa tunteita, jäsentää omia kokemuksia, tarjota vertaistukea ja herättää tietoisuutta. Tämä tarjoaa myös kiinnostavan yhteisöllisyyden näkökulman jatkotutkimusta varten. Yhteisössä tuotetaan ja jäsenetään ymmärrystä sukupuoleen liittyvistä toimijuuden rajoista ja luodaan jaettua todellisuutta.

Julkaisuissa ja kommentteissa hyödynnetään satiiria karnevalistisella otteella nostamalla sukupuolinormeihin ja -stereotyyppioihin liittyviä kaksoisstandardeja, epäoikeudenmukaisuuksia ja valta-asetelmia. Tämän yhteydessä lienee oleellista pohtia kuitenkin myös sitä, missä suhteessa tili purkaa stereotyyppioita ja normeja, mutta toisaalta myös ylläpitää niitä. Toisaalta esiin tuodut sukupuolistereotyypit ja -normit ovat hyvin tunnistettuja ja samaistumisen kokemuksia herättäviä keskustelujen perusteella. Näiden stereotyyppioiden ja normien purkamisen vaatii niiden tunnistamista ja nimeämistä, vaikka se ei kaikkia miellyttäisi tai siitä seuraisi epämukavuuden tunnetta. Vastakkainasettelun rooli on merkityksellinen kaksoisstandardien huomaamisessa ja naisten sekä miesten kohtaamien erilaisten oletusten havainnoimisessa. Olemassa olevat sukupuolinormit täytyy tunnistaa, jotta niitä voidaan haastaa ja luoda lisää tilaa tehdä yksilöllisempiä valintoja elämässä ilman sosiaalisia haittavaikutuksia. Täytyy kuitenkin jälleen muistaa se, että

keskusteluun tulee ottaa mukaan myös binäärisen sukupuoli- ja sukupuolijaon ulkopuolelle jäävät, jotta kokonaiskuvasta ei muodostu vääristynyttä tai vajavaista.

Tutkimus osoitti, että naisten toimijuus koetaan patriarkaalisessa kulttuuriin pohjaavien asenteiden ja hierarkian vallitsevuuden myötä rajoitettuna. Kommentoijat, useimmiten naisoletetut, kokevat turhautuneisuutta liittyen rajoituksiin tai ennakkoluuloihin eläessään elämäänsä naisina tässä todellisuudessa. Asenteellisten ongelmien tunnustamiseksi ja muutoksen aikaansaamiseksi on tärkeää kuulla juuri heitä, joihin erityisen rajoittunut toimijuus kohdistuu, jotta selkeät muutoksen tarpeet voidaan havaita.

Kommenteissa käsiteltiin paljon seksuaalisen ahdistelun ja väkivallan teemoja, joissa korostuivat etenkin vähättelyn kokemukset. Vähättelyllä valtaa pitävät pyrkivät horjuttamaan valtahierarkiassa alempana olevien itseluottamusta ja pitämään heidät hallittavina eli jossain määrin tyytyväisinä tilanteeseensa sekä saamaansa kohteluun.

Instagram-tili @voimaantunutmies ei määrittele itseään julkisesti feministiseksi tai esimerkiksi julkaisuidensa pohjaavan intersektionaaliseen feminismiin. Julkaisuissa ei oteta kantaan esimerkiksi etnisyyteen, binäärisen sukupuoli- ja sukupuolijaottelun ulkopuolelle asettuviin ihmisiin tai vammallisiin. Julkaisuissa käytetyissä kuvapankkimaisissa kuvissa näkyy eri etnisyyksiä, mutta vain vammattomia ja binääriseen sukupuoli- ja sukupuolijaotteluun ulkonäön perusteella sopivia ihmisiä. Tällä kaikella on vaikutusta. Koska tilin sisällöt eivät tuo näitä asioita esiin, ne eivät myöskään näy tutkimuksen analyysiosiossa tai ole keskeisessä roolissa. Intersektionaalisuuden merkitystä ei voida kuitenkaan kieltää. Tulevaisuuden jatkotutkimuksen kannalta tästä avautuu laajempaa tarkastelua vaativa erillinen tutkimuskohde.

Esiin nostetut aiheet ja herätettyä keskustelevat jatkavat kommentit rajautuvat käsittelemään vain kahden sukupuolen välisiä kokemuksia, eroja, standardeja ja normeja. Tilin pyrkimys lienee vedota mahdollisimman moneen ja aiheuttaa sisältöä kuluttavissa samaistuttavuuden tunteita, jotta he kommentoisivat tai uudelleenjakaisivat sen

tuottamaa sisältöä. Näin tili saa näkyvyyttä, kun sisältöjä näkevät yhä useammat, mikä toisaalta edistää tarkoitusta herättää ihmisissä tietoisuutta vallitsevista sukupuolinormeista ja -stereotyyppioista. Tämä voi mahdollisesti olla syy sen taustalla, miksi tili ei halua tarkemmin spesifioida sisältöjään, sillä sen tavoitteena on vedota suuriin yleisöihin ja ryhmiin. Kommentoimatta jättäminen on siis tulkintani mukaan valinta, jota voi toisaalta perustella, mutta toisaalta ei.

Jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavan tilan aiheen tarkastelulle tarjoaa miesten näkökulmaan ja kokemuksiin keskittyminen. Samalla mielenkiintoisia tutkimuskohteita voisivat tarjota eri sukupolvien väliset näkemykset sekä kokemukset naisten ja miesten välisestä tasa-arvon kehittymisestä.

Instagram-tili @voimaantunutmies ja sen kaltaiset tilat tarjoavat tärkeitä paikkoja keskustelulle, joille ei muuten ole luotu tilaa. Näiden tilojen ja niissä käydyn keskustelun tutkiminen on merkityksellistä, ja ne voivat toimia tärkeinä avaajina laajemmalle julkiselle keskustelulle. Kriittistä julkista keskustelua sukupuolinormeista ja stereotyyppioista tarvitaan sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Lähteet

- Aldred, R., Johnson, R., Jackson, C., & Woodcock, J. (2021). How does mode of travel affect risks posed to other road users? An analysis of English road fatality data, incorporating gender and road type. *Injury prevention*, 27(1), 71-76. <https://doi.org/10.1136/injuryprev-2019-043534>
- Balan, S. G., Aguiro, K. D. A., Cabaguing, R. A., Edar, L. P., Nacionales, J. & Claridad, N. F. (2023). Meme virality and humour style: Exploring internet memes as a multi-modal language in social media. *Journal of Language and Pragmatics Studies*, 2(3), 228–233. <https://doi.org/10.58881/jlps.v2i3.28>
- Bauman, R., & Briggs, C. L. (1990). Poetics and Performance as Critical Perspectives on Language and Social Life. *Annual review of anthropology*, 19, 59–88. <https://doi.org/10.1146/annurev.an.19.100190.000423>
- Beauvoir, S. de (2009). *Toinen sukupuoli: 1, Tosiasiat ja myytit*. Tammi
- Bing, J. M. (2004). Is feminist humor an oxymoron? *Women and Language*, 27(1).
- Blakely, M. K., & Kaufman, G. (1980). *Pulling our own strings: Feminist humor & satire*. Indiana University Press.
- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE Publications.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Budgeon, S. (2014). The Dynamics of Gender Hegemony: Femininities, Masculinities and Social Change. *Sociology (Oxford)*, 48(2), 317–334. <https://doi.org/10.1177/0038038513490358>
- Butler, J. (2006). *Hankala sukupuoli: Feminismi ja identiteetin kumous*. Gaudeamus.
- Butler, J. (2024). *Kuka pelkää sukupuolta*. Vastapaino.
- Burr, V. (2006). *An Introduction to Social Constructionism*. Taylor & Francis Group.
- Canadian Resource Centre for Victims of Crime. (2022). *Victim Blaming in Canada*. Noudettu 15.4.2025 osoitteesta https://crcvc.ca/wp-content/uploads/2021/09/Victim-Blaming_DISCLAIMER_Revised-April-2022_FINAL.pdf

- Cislaghi, B., & Heise, L. (2020). Gender norms and social norms: Differences, similarities and why they matter in prevention science. *Sociology of health & illness*, 42(2), 407-422. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.13008>
- Clarke, V., Braun, V. & Hayfield N. (2015). Thematic Analysis. Teoksessa Smith, J. A. (toim.), *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*. SAGE Publications.
- Criado-Perez, C. (2019). *Invisible Women: Data Bias in a World Designed for Men*. Abrams Books.
- Dembe, A. E., & Yao, X. (2016). Chronic Disease Risks From Exposure to Long-Hour Work Schedules Over a 32-Year Period. *Journal of occupational and environmental medicine*, 58(9), 861. <https://doi.org/10.1097/JOM.0000000000000810>
- Dijk, T. A. van (2001). Critical Discourse Analysis. Teoksessa Schiffrin, D., Tannen, D. & Hamilton, H. E. (toim.), *The Handbook of discourse analysis*. Blackwell Publishers.
- Drakett, J., Rickett, B., Day, K., & Milnes, K. (2018). Old jokes, new media – Online sexism and constructions of gender in Internet memes. *Feminism & psychology*, 28(1), 109–127. <https://doi.org/10.1177/0959353517727560>
- Ellemers, N. (2018). Gender Stereotypes. *Annual review of psychology*, 69(275). <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122216-011719>
- Euroopan tasa-arvo instituutti. (2016). *Sukupuolinormit: Seksismi*. Noudettu 10.5.2025 osoitteesta https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1325?language_content_entity=fi
- Euroopan tasa-arvo instituutti. (2016). *Sukupuolistunut väkivalta: Raiskauskulttuuri*. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1314?language_content_entity=en
- Fairclough, I., & Fairclough, N. (2012). Political discourse analysis: A method for advanced students. Routledge.
- Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis and critical policy studies. *Critical policy studies*, 7(2), 177–197. <https://doi.org/10.1080/19460171.2013.798239>

- Fleming, J. P., Barker, G., McCleary-Sills, J., Morton, M. (2013). *Engaging men and boys in advancing women's agency: Where we stand and new directions*. Gender, equality and development.
- Försti, T. (2006). Moottorimiehet ja ohjauspyörää hoitavat naiset: autoilu sukupuolihistorian näkökulmasta 1900–1920-luvuilla. *Tekniikan Waiheita*, 24(1), 16–29. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/tekniikanwaiheita/article/view/63796>
- Gal, N. (2018). Internet Memes. Teoksessa Warf, B. (toim.), *The SAGE Encyclopedia of the Internet*. SAGE Publications.
- Gardner, N., Cui, J., & Coiacetto, E. (2017). Harassment on public transport and its impacts on women's travel behaviour. *Australian planner*, 54(1), 8-15. <https://doi.org/10.1080/07293682.2017.1299189>
- Gbadegesin, V. O. (2020). Gender ideology and identity in humorous social media memes. *Digital Scholarship in the Humanities*, 35(3), 529-546. <https://doi.org/10.1093/llc/fqz039>
- Gelashvili, T., & Gagnon, A. (2024). One of the Boys: On Researching the Far Right as a Woman. *Studies in conflict and terrorism*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2024.2361953>
- Greene, V. S., & Day, A. (2020). Asking for It: Rape Myths, Satire, and Feminist Lacunae. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 45(2), 449-472. <https://doi.org/10.1086/705005>
- Gråsten, H. (2018, 19. elokuuta). *Lähes kaikissa Suomen kunnissa nuorille miehille ei riitä oman ikäluokan naisia - katso oman kuntasi tilanne*. Iltalehti. Noudettu 14.5.2025 osoitteesta <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201808182201114187>
- Gråsten-Lahtinen, H. (2022, 7. kesäkuuta). *Keskustan aloite: Maaseudun poikamiesten tarpeet tyydytettävä – "Ei kyse esineellistämisestä"*. Iltalehti. Noudettu 30.11.2024 osoitteesta https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/44e81790-5d9b-4c0b-b288-b6afd1cba31b?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTE-AAR17wtDASrZq0WaOTX748S6NDz1jvPJ0KHVtk0FmR7C9Elzt2AHdBgYLxk_aem_apRqFKn5x7pUhrbrgdUYjg#Echobox=1654597718

- Haines, E. L., & Stroessner, S. J. (2019). The role prioritization model: How communal men and agentic women can (sometimes) have it all. *Social and personality psychology compass*, 13(12). <https://doi.org/10.1111/spc3.12504>
- Hakala, J. T. (2024). *Laadullisen tutkimuksen ABC: Menetelmäopas opinnäytteen tekijälle*. Gaudeamus.
- Hakoköngäs E., Martikainen, J. & Sakki, I. (2024.) Sosiaalisten representaatioiden teoria sosiaalisen konstruktionismin lähestymistapana. Teoksessa Niska, M., Venäläinen, S., Olakivi, A., Cañada, J. A., Berg, P. (toim.), *Sosiaalinen konstruktionismi: Miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden sosiaalista rakentumista*. Vastapaino. <https://doi.org/10.58181/VP9789523970458>
- Harper, C., Marcus, R., George, R., D'Angelo, S. & Samman, E. (2020). Gender, power and progress: How norms change. London: ALIGN/ ODI. Noudettu 18.2.2025 osoitteesta <https://alignplatform.org/gender-power-progress>
- Hietala, V. (1988). Vallan naurettavat kuvat. *Media & viestintä*, 11(1). Noudettu 20.11.2024 osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/73886>
- Holappa, M. & Mäki-Kokkila, E. (2024, 1. elokuuta). *Mies julkaisee nettiin videoita, joissa kuvataan naisia Helsingin rannoilla – Toiminnan laillisuus epäselvää*. Helsingin Sanomat. Noudettu 22.4.2025 osoitteesta <https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010600593.html>
- Holman, M. R. (2023) Gender Stereotyping Questions Accurately Measure Beliefs About the Traits and Issue Strengths of Women and Men in Politics. *Journal of Women, Politics & Policy*, 44(1), 90-104. <https://doi.org/10.1080/1554477X.2023.2162285>
- Honkonen, M. (2025, 31. maaliskuuta). *Toimittaja Ida Erämaan kohtelu osoittaa, ettei oikeusjärjestelmä edelleenkään tunnista journalistin roolia*. Journalisti. Noudettu 23.4.2025 osoitteesta <https://journalisti.fi/nakokulmat/2025/03/toimittaja-ida-eramaan-kohtelu-osoittaa-ettei-oikeusjarjestelma-edelleenkaan-tunnista-journalistin-roolia/>
- Instagram. (2025). *Instagram-sisällön monetisointikäytännöt*. Noudettu 23.4.2025 osoitteesta <https://help.instagram.com/2635536099905516>

- Immonen, J. & Nuoska L. (2025, 13. maaliskuuta). *Tuoreet tiedot Suomen kriisistä julki – katso oman kuntasi tilanne*. Ilta-Sanomat. Noudettu 11.4.2025 osoitteesta <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011092811.html>
- Jokinen, A., Juhila, K., Suoninen, E., & Jokinen, A. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Jokinen, A. (2010). Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa T. Saresma, L-M Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino.
- Jones, C. (2015). Slacktivism and the social benefits of social video: Sharing a video to 'help' a cause. *First Monday*. <https://doi.org/10.5210/fm.v20i5.5855>
- Jäger, S., & Maier, F. (2016). *Analysing discourses and dispositives: a Foucauldian approach to theory and methodology*. Teoksessa Wodak, R., & Meyer, M. (toim.), *Methods of critical discourse studies*. 3rd edition. SAGE.
- Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. (2019). *Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas: Avain opinnäytetyön ja pro gradun kirjoittamiseen*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Keller, J., Mendes, K., & Ringrose, J. (2018). Speaking 'unspeakable things': Documenting digital feminist responses to rape culture. *Journal of gender studies*, 27(1), 22–36. <https://doi.org/10.1080/09589236.2016.1211511>
- Kettunen, L. & Paukkeri, M-S. (2021). *Tekoälyn hyödyntäminen vihapuheen seurannassa*. Oikeusministeriö. Noudettu 19.4.2025 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-893-6>
- Kivistö, S., & Riikonen, H. K. (2012). *Satiiri Suomessa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kivistö, S. (2010). *Satiiri: Johdatus lajin historiaan ja teoriaan*. Palmenia Helsinki University Press.
- Knuutila, A., Kosonen, H., Saresma, T., Haara, P. & Pöyhtäri, R. (2019). *Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja.
- Knuutila, T., & Lehtinen, A. P. (2010). *Representaatio: Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Gaudeamus Helsinki University Press.

- Koivunen, A., & Liljeström, M. (1996). *Avainsanat: 10 askelta feministiseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Koponen, J., Koskinen, M., Pullinen, J. (2022). *Öyhökratia: Ketä kuunnellaan, kun kaikki puhuvat*. Gummerus.
- Kress, G. (2012). Multimodal discourse analysis. Teoksessa M. Handford & J. P. Gee (toim.), *The Routledge handbook of discourse analysis*. Routledge.
- Kuokkanen, K. (2016, 15. toukokuuta). *Yksin jääneet – kymmenissä Suomen kunnissa miehille ei riitä naisia*. Helsingin sanomat. Noudettu 17.2.2025 osoitteesta <https://www.hs.fi/feature/art-2000002900798.html>
- Laaksonen, S-M. (n.d.). Sosiaalinen media tutkimusaineistona. Teoksessa Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Laineste, L., & Voolaid, P. (2017). Laughing across borders: Intertextuality of internet memes. *European journal of humour research*, 4(4), 26-49. <https://doi.org/10.7592/EJHR2016.4.4.laineste>
- Lee, M. (2012). Post-Structuralism. Teoksessa Kosut, M. E. (toim.), *Encyclopedia of gender in media*. SAGE Publications Incorporated. <https://doi.org/10.4135/9781452218540.n122>
- Lehtinen, R. (2023). *@voimaantunutmies - Instagram-satiiria sukupuolinormeista*. [pro gradu, Turun yliopisto]. UTUPub. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230913124725>
- Lempiäinen, K. (2001). Naisellinen feministi: naisfeministisubjekti. Teoksessa Nikunen, M., Gordon, T., Kivimäki, S. & Pirinen, R. (toim.), *Nainen, naiseus, naisellisuus*. Cityoffset Oy.
- Leppänen, S., Kytölä, S., Jousmäki, H., Peuronen, S. & Westinen, E. (2014). Entextualisation and resemiotisation as resources for (dis)identification in social media. Teoksessa Seargeant, P. & Tagg, C. (toim.), *The Language of Social Media: Identity and Community on the Internet*. Palgrave Macmillan.
- Lonkila, M., & Jokivuori, P. (2023). Sharing and liking as youth nano-level participation. Finnish students' civic and political engagement in social media. *Journal of youth studies*, 26(6), 803-820. <https://doi.org/10.1080/13676261.2022.2049731>

- Löytönen, Teija. (n.d.) *Sosiaalisen konstruktionismin lähtökohdat. Minäkö tutkija? Johdanto laadulliseen/postpositivistiseen tutkimukseen*. Teatterikorkeakoulu.
- Manne, K. (2018). *Down girl: The logic of misogyny*. Oxford University Press.
- Manzi, F., Caleo, S., & Heilman, M. E. (2024). Unfit or disliked: How descriptive and prescriptive gender stereotypes lead to discrimination against women. *Current opinion in psychology*, 60, 101928. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2024.101928>
- Meyers, D. (n.d.). *Feminist theories of agency*. Encyclopedia Britannica. Noudettu 12.3.2024 osoitteesta <https://www.britannica.com/topic/philosophical-feminism/Feminist-theories-of-agency>
- Mina, A. X. (2019). *Memes to Movements: How the World's Most Viral Media Is Changing Social Protest and Power*. Beacon Press.
- Naisjärjestöt yhteistyössä. (2024). *Miesten asenteet naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kohtaan*. Noudettu 3.5.2025 osoitteesta [https://nytkis.org/wp-content/uploads/Tutkimustulokset_kaikki-graafit .pdf](https://nytkis.org/wp-content/uploads/Tutkimustulokset_kaikki-graafit.pdf)
- Niiranen, J. (2025, 28. maaliskuuta). *Toimittaja sai valtavan törkytulvan, poliisi pitää itse aiheutettuna*. Iltalehti. Noudettu 23.4.2025 osoitteesta <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/c09cfb0b-6032-4b9a-bba4-80f4c1de0ea9>
- Nikarmaa, P. (2018, 9. marraskuuta). *Meemipolitiikkaa heimoyhteiskunnassa*. Groteski. Noudettu 2.3.2024 osoitteesta <https://www.groteski-magazine.fi/2018/11/09/meemipolitiikkaa-heimoyhteiskunnassa/>
- Nooney, L., Portwood-Stacer, L. (2014). One Does Not Simply: An Introduction to the Special Issue on Internet Memes. *Journal of visual culture*, 13(3), 248–252. <https://doi.org/10.1177/1470412914551351>
- Oittinen, R. (1995). *Kääntäjän karnevaali*. Tampere University Press.
- Ojala, H., Palmu, T., & Saarinen, J. (2009). *Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa*. Vastapaino.
- Oksala, J., & Grahn, M. (2013). Valta, väkivalta ja sukupuoli: Foucaultlainen analyysi. *Niin & näin: filosofinen aikakauslehti*, 13(2), 97–105.
- Ortner, S. B. (2022). Patriarchy. Teoksessa Hoboken, N. J. (toim.), *Feminist anthropology*. <https://doi.org/10.1002/fea2.12081>

- Pietikäinen, S., Mäntynen, A., & Pietikäinen, S. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.
- Pirinen, R. (2001). Naisuus nyrkkeilyhanskassa. Teoksessa Nikunen, M., Gordon, T., Kivimäki, S. & Pirinen, R. (toim.), *Nainen, naisuus, naisellisuus*. Cityoffset Oy.
- Poutanen, M. & Särmä, S. (2021, 24. huhtikuuta). *Meemipolitiikkaa*. Poliitikasta. Noudettu 3.3.2024 osoitteesta <https://politiikasta.fi/meemipolitiikkaa/>
- Raeste, J-P. (2024, 26. maaliskuuta). *Suomen suurin kriisi*. Helsingin Sanomat. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta <https://www.hs.fi/talous/art-2000010263779.html>
- Rantonen, E. (2001). Naisuus strategiana: esityksiä ja politiikkaa. Teoksessa Nikunen, M., Gordon, T., Kivimäki, S. & Pirinen, R. (toim.), *Nainen, naisuus, naisellisuus*. Cityoffset Oy.
- Rentschler, C. A., & Thrift, S. C. (2015). Doing feminism in the network: Networked laughter and the 'Binders Full of Women' meme. *Feminist theory*, 16(3), 329-359. <https://doi.org/10.1177/1464700115604136>
- Rhodes, N., & Pivik, K. (2011). Age and gender differences in risky driving: The roles of positive affect and risk perception. *Accident analysis and prevention*, 43(3), 923-931. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2010.11.015>
- Ruotsalainen, J. (2016, 26. tammikuuta). *Tatuoinnit muutoksessa*. Suomen Kulttuurirahasto. Noudettu 3.4.2025 osoitteesta <https://skr.fi/ajankohtaista/tatuoinnit-muutoksessa/>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *Tutkijan asema*. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Noudettu 29.11.2024 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_2.html
- Saastamoinen, M. (2001). Identiteettien hybridisoituminen ja sosiaalinen konstruktio-nismi – nuorallatanssia dualismien rajoilla. Teoksessa Kuusela, P., & Saastamoinen, M. (toim.), *Ruumis, minä ja yhteisö: Sosiaalisen konstruktio-nismin näkökulma* (2. korj. p.). Kuopion yliopisto, sosiaalitieteiden laitos.
- Santoniccolo, F., Trombetta, T., Paradiso, M. N., & Rollè, L. (2023). Gender and Media Representations: A Review of the Literature on Gender Stereotypes,

- Objectification and Sexualization. *International journal of environmental research and public health*, 20(10), 5770. <https://doi.org/10.3390/ijerph20105770>
- Saresma, T. (2021). Naistutkijoihin kohdistuva viha verkossa. Teoksessa Kotilainen, N. & Vuorelma, J. (toim.), *Kun tutkija kohtaa vihaa: asiantuntijuus, tiede ja julkisuus*. Suomen Rauhanpuolustajat.
- Sarpila, O., Koivula, A., Kukkonen, I., Åberg, E., & Pajunen, T. (2020). Double standards in the accumulation and utilisation of 'aesthetic capital'. *Poetics (Amsterdam)*, 82, 101447. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2020.101447>
- Sexual Assault Centre of Edmonton (n.d.). *Victim Blaming*. Noudettu 22.4.2025 osoitteesta <https://www.sace.ca/learn/victim-blaming/>
- Schmid, U. K., Schulze, H., & Drexel, A. (2025). Memes, humor, and the far right's strategic mainstreaming. *Information, Communication & Society*, 28(4), 537–556. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2024.2329610>
- Schneider, M. C., Bos, A. L. & DiFilippo, M. (2022). Gender Role Violations and Voter Prejudice: The Agentic Penalty Faced by Women Politicians. *Journal of Women, Politics & Policy*, 43(2), 117-133. <https://doi.org/10.1080/1554477X.2021.1981095>
- Scott, J. B. (2022). Negotiating relationships with powerfulness: Using femme theory to resist masculinist pressures on feminist femininities. *Psychology and sexuality*, 13(1), 33–42. <https://doi.org/10.1080/19419899.2021.1878470>
- Scott, J. B. (2024). The Elle Woods effect: Being “girled” while reclaiming girliness. *Sexualities*, 27(8), 1371–1385. <https://doi.org/10.1177/13634607231164714>
- Seta. (2024, 3. maaliskuuta). *Sateenkaarisanasto: Sukupuolten moninaisuus*. Noudettu 19.12.2024 osoitteesta <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/>
- Singer, P. W., Brooking, E., T. (2018) *LikeWar: The Weaponization of Social Media*. Eamon Dolan and Houghton Mifflin Harcourt.
- Sisältösekaannuksen selviytymisopas. (2024). *Satiiri kritisoi huumorin keinoin*. Tampereen yliopisto. Noudettu 15.11.2024 osoitteesta <https://sisaltosekaannus.fi/sisaltosekaannuksen-selviytymisopas/satiiri-kritisoi-huumorin-keinoin/>
- Śliwa, M., Gordon, L., Mason, K., & Beech, N. (2024). “That's bang out of order, mate!": Gendered and racialized micro-practices of disadvantage and privilege in UK

- business schools. *Gender, work, and organization*, 31(5), 1852–1872.
<https://doi.org/10.1111/gwao.12920>
- Sorsa T., Kuokkanen S., Lehtonen N. & Berg V. (2025) *Tahdotko? Suomalaisten parisuh-
teet, sinkkuus ja seksielämä*. Perhebarometri 2024. Väestöliitto, Väestöntutki-
muslaitos, Katsauksia E59/2025.
- Suoninen, E. (n.d.). Diskurssianalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutki-
muksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Szekeres, H., Halperin, E., & Saguy, T. (2023). The mother of violations: Motherhood as
the primary expectation of women. *British journal of social psychology*, 62(4),
1875–1896. <https://doi.org/10.1111/bjso.12661>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024, 9. syyskuuta). *Sukupuolten tasa-arvo: Sukupuol-
len moninaisuus*. Noudettu 15.3.2025 osoitteesta [https://thl.fi/aiheet/sukupuol-
ten-tasa-arvo/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus](https://thl.fi/aiheet/sukupuol-
ten-tasa-arvo/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus)
- Thrift, S. C. (2014). YesAllWomen as Feminist Meme Event. *Feminist media studies*, 14(6),
1090-1092. <https://doi.org/10.1080/14680777.2014.975421>
- Tieteen termipankki. (2025, 22. huhtikuuta). *Semiotiikka: teksti*. Noudettu 23.4.2025
osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Semiotiikka:teksti>
- Tilastokeskus. (2025, 23. tammikuuta). *Maahanmuutto väheni edellisvuodesta – Suo-
meen muuttaneiden määrä silti historian toiseksi suurin*. STT Info. Noudettu
10.2.2025 osoitteesta [https://www.sttinfo.fi/tiedote/70836534/maahan-
muutto-vaheni-edellisvuodesta-suomeen-muuttaneiden-maara-silti-historian-
toiseksi-suurin](https://www.sttinfo.fi/tiedote/70836534/maahan-
muutto-vaheni-edellisvuodesta-suomeen-muuttaneiden-maara-silti-historian-
toiseksi-suurin)
- Tilastokeskus. (2024, 10. kesäkuuta). *Rikos- ja pakkokeinotilasto*. Noudettu 9.4.2025
osoitteesta <https://stat.fi/julkaisu/cln32gnj49hev0cutpmcsm4ko>
- Tong, R. (2017). *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction*.
<https://doi.org/10.4324/9780429493836>
- Traficom. (2022, 31. maaliskuuta). *Tieliikenteen kuolleet ja loukkaantuneet ikäryhmittäin*.
Tieto Traficom. Noudettu 13.5.2025 osoitteesta [https://tieto.traficom.fi/fi/tilas-
tot/tieliikenteen-kuolleet-ja-loukkaantuneet-ikaryhmi-
tain?togle=L%C3%A4hteet%20ja%20lis%C3%A4tiedot](https://tieto.traficom.fi/fi/tilas-
tot/tieliikenteen-kuolleet-ja-loukkaantuneet-ikaryhmi-
tain?togle=L%C3%A4hteet%20ja%20lis%C3%A4tiedot)

- Tufekci, Z. (2014, 9. tammikuuta). *Capabilities of Movements and Affordances of Digital Media: Paradoxes of Empowerment*. Connected Learning Alliance. Noudettu 20.4. osoitteesta <https://clalliance.org/blog/capabilities-of-movements-and-affordances-of-digital-media-paradoxes-of-empowerment/>
- United Nations. (2023, 6. maaliskuuta). *Secretary-General's remarks to the Commission on the Status of Women*. Noudettu 15.1.2025 osoitteesta <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2023-03-06/secretary-generals-remarks-the-commission-the-status-of-women>
- United Nations. (2025, 7. maaliskuuta). *Spotlighting 'Mainstreaming of Misogyny', Secretary-General Urges Action to Empower Women on International Day*. Noudettu 2.4.2025 osoitteesta <https://press.un.org/en/2025/sgsm22572.doc.htm>
- UN Women Suomi. (2023, 20. marraskuuta). *Tuore kyselytutkimus: yhdeksän kymmenestä suomalaisnaisesta on kokenut seksuaalista häirintää*. Noudettu 20.10.2024 osoitteesta <https://unwomen.fi/uutiset/yhdeksan-kymmenesta-naisesta-kokenut-hairintaa/>
- Villanueva Gardner, C. A. (2006). *Historical Dictionary of Feminist Philosophy*. The Scarecrow Press.
- @voimaantunutmies. (n.d.) *Profiili*. Instagram. Noudettu 12.1.2025 osoitteesta <https://www.instagram.com/voimaantunutmies/>
- Volvo Cars (nd.) *Turvallisuus – tutkimus*. Noudettu 11.12.2024 osoitteesta <https://www.volvocars.com/fi/safety/research/>
- Weedon, C. (2006). *Feminism & the Principles of Poststructuralism*. Teoksessa Storey, J. (toim.), *Cultural Theory and Popular Culture: A Reader*. (3rd edition). Pearson.
- Weigard, A., Loviska, A. M., & Beltz, A. M. (2021). Little evidence for sex or ovarian hormone influences on affective variability. *Scientific reports*, 11(1), 20925. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-00143-7>
- Wiggins, B. E., & Bowers, G. B. (2015). Memes as genre: A structural analysis of the memescape. *New media & society*, 17(11), 1886-1906. <https://doi.org/10.1177/1461444814535194>

- Willman, J. (2010). Makkaroiden evankeliumi. Renesanssin karnevaalista ja karnevalistisesta satiirista. Teoksessa Kivistö, S. (toim.), *Satiiri: Johdatus lajin historiaan ja teoriaan*. Palmenia Helsinki University Press.
- Wong, Y. J., Ho, M. R., Wang, S., & Miller, I. S. K. (2017). Meta-Analyses of the Relationship Between Conformity to Masculine Norms and Mental Health-Related Outcomes. *Journal of counseling psychology*, 64(1), 80–93. <https://doi.org/10.1037/cou0000176>
- Wong, Y. J., Pituch, K. A., & Rochlen, A. B. (2006). Men's Restrictive Emotionality: An Investigation of Associations With Other Emotion-Related Constructs, *Anxiety, and Underlying Dimensions*. *Psychology of men & masculinity*, 7(2), 113-126. <https://doi.org/10.1037/1524-9220.7.2.113>
- Yoon, D. Y., MD, Mansukhani, N. A., MD, Stubbs, V. C., MD, Helenowski, I. B., Woodruff, T. K., & Kibbe, M. R., MD. (2014). Sex bias exists in basic science and translational surgical research. *Surgery*, 156(3), 508-516. <https://doi.org/10.1016/j.surg.2014.07.001>
- Zareff, J. (2020). *Kuinka vallalle nauretaan: Poliittinen satiiri suomalaisessa televisiossa*. Gaudeamus.
- Östman, S., & Turtiainen, R. (2016). From research ethics to researching ethics in an online specific context. *Media and communication (Lisboa)*, 4(4A), 66-74. <https://doi.org/10.17645/mac.v4i4.571>